

So Language Lessons

**Timothy Gillen
TU-SIL-LRDP
November, 1995**

So Language Lessons

**Timothy Gillen
TU-SIL-LRDP
November, 1995**

Table of Contents

Acknowledgements..... II

History of the So People..... III

So Phonemes and Orthography..... IV

    So Vowel Phonemes..... v

        So Vowels in Thai Script (Tim Gillen)..... vi

        So Vowels in Thai Script (Millers' and Keeles') vii

    So Consonant Phonemes and Orthography x

Explanation of the Dialogues and Drills..... XI

Chapter 1 Greetings at the Market..... 1

Chapter 2 Visiting a Friend..... 5

Chapter 3 Speaking So 9

Chapter 4 Family Discussion 13

Chapter 5 Being Sick with Malaria 17

Chapter 6 Buying Bananas..... 21

Chapter 7 Buying a New Shirt 24

Chapter 8 Taking Care of Cows 28

Chapter 9 Disobedient Child 32

Chapter 10 Harvest..... 36

Chapter 11 Olden Times 40

Chapter 12 Planting Rice 44

Chapter 13 The Weather 48

Chapter 14 Making Food..... 52

Chapter 15 Bamboo Strips 56

Chapter 16 Going to Bangkok..... 60

Chapter 17 Invitation to Go Bird Trapping..... 64

Chapter 18 Going Bird Trapping..... 68

Chapter 19 Growing Up 72

Chapter 20 Daughter-in-law..... 76

Rhyming Dictionary..... 80

Bibliography 104

Acknowledgements

I am indebted to many people for the production of this book of language lessons, most notably my wife, Lynne, who offered several suggestions in regard to the types of drills to include. She offered some of the first drills used in this book and made some suggestions regarding orthography.

I am also indebted to Mrs. LooyFaa Taatthep (ลอยฟ้า ตาเทพ). She sat with me countless hours helping me to grasp some of the intricacies of the So language. She checked and rechecked the document with me with noteworthy persistence and diligence. Miss Thip Phalatsuk (ทิพย์ พลาดสุข) also helped out quite a bit in the beginning of my So language learning, but did not help with this book directly.

I received help from Miss Feikje van der Haak and Mrs. Carolyn Miller who helped me listen for the plethora of vowel sounds in the So language and also with drawing some conclusions regarding the phonemes and orthography used in this volume.

I also owe a great deal to others who worked on the So language for some 20 years. Much has been drawn from their work, especially regarding the orthography, phoneme discoveries and rhyming dictionary. Thanks to Bill and Bev Keele, Gene Gutwein, and Sam Mattix.

My thanks to my technical wizard - Julie Green - for her gracious computer assistance and experience. I was also able to draw many ideas from three language lesson books (Suwilai 1988; Miller and Miller 1985; Green 1995). Thanks to David Thomas for checking the English used in this volume.

I consulted Malai (1980) Gainey (1985) for phonemic descriptions of So.

History of the So People

There are approximately 100,000 So people living in Laos and 50,000 living in Thailand. In Thailand, they mostly live in villages located between two large northeastern towns, Nakhorn Phanom and Sakorn Nakhorn. The village of Kusuman in Sakorn Nakhorn is considered the center of So culture in Thailand. The So originally came from the North in Laos and migrated across Laos, settling here and there, mostly in the central regions. About one hundred years ago, they moved into Thailand. For a period, the Thai government sought their increasing presence. So economy is based on agriculture. Sometimes family members go to urban centers, particularly Bangkok, to earn more money.

In So villages in Thailand, the So language is used in the home. The So language is used extensively out in the rice fields. The author and a colleague visited a small village in February 1995. They proceeded to go out to the fields to visit some people there. They spoke Thai with a So interpreter from the village, who then translated into So from our Thai, so the people in the fields could understand.

Regarding religion, Buddhism is the primary and most prestigious religion. The So strongly adhere to their own animistic practices, seeing themselves as keepers of their own spirits.

For a more extensive description of the So people, see Malai (1980).

So Phonemes and Orthography

What follows are several charts. The first of which is what I have analyzed as the phonemes of the So language. This is not a phonology report. These are charts of all of the phonemes reported to exist in So. This does not mean that I have found each of the sounds recorded in the charts. The charts I have put together regarding the orthography used by the Keeles and Millers do indicate the vowels that they were able to find in their data. If they were not able to find the phonemes, the spot is left blank in the corresponding space on their chart. My purpose for including their data is to document in one place all of the orthographies used for writing the So language.

I would like to make some mention of Mrs. Looy's and my preferences regarding some of the differences in the scripts. First, both the Keeles and the Millers mentioned the trouble that So readers have had with reading the /ia/ glide vowel in each of the scripts that they chose to use. The Keeles chose to write the glide as: /ḡya/ and the Millers chose to write it as: /x̣a/ (where /x/ equals any consonant).

My wife, Lynne, suggested that we write it like this: /ḡya/. This was much better received by Mrs.

Looy and I found it to be more illuminating as well. For another thing, Millers' choice assumes that all /ia/ vowels are breathy. This is not the case. Here is a clear contrast: /cia/ 'to eat' and /ci'a/ 'slow.'

The choice of /ḡya/ makes that part of the chart (low-glided vowels) symmetrical with the back glides. Both Mrs. Looy, the Millers and the Keeles have said that the back /ua/ vowel glide is most easily read as / x a r a /. The choice of /ḡya/ with the long /a/ at the end is the same in both the front and the back low-glided vowels.

Mrs. Looy indicated that the Keeles' way of writing the long and short schwa vowels in closed syllables, both the high-mid and mid level, is easier to read. I found it to be easier to read as well, since it seems to agree more with Thai script. A short /ḡ/ in a closed schwa vowel /ḡxx/ syllable indicates a long schwa vowel in Thai. Mrs. Looy and I both have preferred to use the /ḡxx/ to refer to the long schwa vowel in a closed syllable and to use the /ḡəx/ to indicate the short schwa vowel in a closed syllable.

It is to be noted that the vowels have contrasts in terms of length, breathiness (register 2 is breathy, while register 1 is non-breathy) and nasality. Most of the vowels occur in long and short syllables as well. Not all of the vowels have contrast in breathiness and nasality. I myself do not have data for breathy low-mid central and back vowels. There are many more contrasts in breathiness than in nasality.

Register 2 vowels are indicated with a *may eek* (x̣) over the preceding consonant. Nasal vowels are indicated with a *may chatawa* (x̣̃) over the preceding consonant. This makes sense since pre-nasalized consonants are also indicated by a *may chatawa* over them (Example: /ḡḡḡ/).

The contrast in nasality can be seen in two minimal pairs. Contrast #1: /ha~i/ 'past, previous' and /hai/ '1st person pronoun.' Contrast #2: /ʔa~y/ 'older brother' and /ʔa:y/ 'weather'. In Thai the two nasalized words are written as follows:

/ḡḡ/ '1st person pronoun'
/ḡḡ̃/ 'older brother'

Thus, nasality is indicated by a x̣̃ above the consonant occurring prior to the vowel where the /x/ indicates the consonant prior to the nasalized vowel. I have not included this feature on the charts because the distribution is so small. I have only found clear contrast on the /a/ or /a:/ vowels.

Another note: short vowels do not occur in open syllables. On the charts a short open vowel actually has a final glottal. Additionally, Gene Gutwein indicates that front mid-glides can occur in an open syllable as well as with a final glottal. In my data, there are no front mid-glides in an open syllable. They all end with a glottal. I indicate this in my "So Vowel Phonemes" chart. All other glides, as well as all long vowels, do not occur with a final glottal. They are all open.

Some rhyming dictionary notes: the phonemic symbol for a nasalized vowel comes out like /v-/ and not /ṽ-/. A low-mid back vowel comes out like /o / and not /o/. Breathy vowels come out like /v.. / and not /v' /.

So Vowel Phonemes

		FRONT				CENTRAL				BACK			
		Short	Long	Mid - glided	Low - glided	short	long	glided- mid	short	long	mid- glided	low- glided	
High	Reg 2	ɪʔ	iː	i'əʔ	i'a	wʔ	wː	w'ə	uʔ	uː	u'ə	u'a	
		i'x	iːx	i'əx	i'ax	w'x	wːx	w'əx	u'x	uːx	u'əx	u'ax	
	Reg 1	iʔ	iː	i'əʔ	ia	wʔ	wː	wə	uʔ	uː	uə	ua	
		ix	iːx	iəx	iax	w'x	wːx	wəx	ux	uːx	uəx	uax	
Mid	Reg 2	e'ʔ	eː			e'ʔ	eː		o'ʔ	oː			
		e'x	eːx			e'x	eːx		o'x	oːx			
	Reg 1	eʔ	eː			eʔ	eː		oʔ	oː			
		ex	eːx			ex	eːx		ox	oːx			
Low-Mid	Reg 2	ɛ'ʔ	ɛː			ʌ'ʔ	ʌː		ɔ'ʔ	ɔː			
		ɛ'x	ɛːx			ʌ'x	ʌːx		ɔ'x	ɔːx			
	Reg 1	ɛʔ	ɛː			ʌʔ	ʌː		ɔʔ	ɔː			
		ɛx	ɛːx			ʌx	ʌːx		ɔx	ɔːx			
Low	Reg 2					a'ʔ	aː		ɔ'ʔ	ɔː			
						a'x	aːx		ɔ'x	ɔːx			
	Reg 1					aʔ	aː		ɔʔ	ɔː			
						ax	aːx		ɔx	ɔːx			

So Vowels in Thai Script (Tim Gillen)

		FRONT				CENTRAL			BACK			
		Short	Long	Mid - glided	Low - glided	short	long	glided-mid	short	long	mid-glided	low-glided
High	Reg 2	เ	เ	เียะ	เียา	เ	เ	เื่อ	เ	เ	เัว	เัวา
	Closed	เ	เ	เีย	เีย	เ	เ	เื่อ	เ	เ	เัว	เัวา
	Reg 1	เ	เ	เียะ	เียา	เ	เ	เื่อ	เ	เ	เัว	เัวา
	Closed	เ	เ	เีย	เีย	เ	เ	เื่อ	เ	เ	เัว	เัวา
Mid	Reg 2	เ	เ			เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		
	Closed	เ	เ			เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		
	Reg 1	เ	เ			เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		
	Closed	เ	เ			เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		
Low-Mid	Reg 2	เ	เ			เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		
	Closed	เ	เ			เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		
	Reg 1	เ	เ			เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		
	Closed	เ	เ			เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		
Low	Reg 2					เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		
	Closed					เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		
	Reg 1					เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		
	Closed					เื่อ	เื่อ		เื่อ	เื่อ		

So Vowels in Thai Script (Millers' and Keeles')

Front Vowels

			Short		Long		Mid - glided		Low - glided	
			Miller	Keele	Miller	Keele	Miller	Keele	Miller	Keele
High	Reg 2	Open	—	ᨾ	ᨾ	ᨾ	—	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾ	ᨾᨾᨾ
		Closed	ᨾᨾ	ᨾᨾ	ᨾᨾ	ᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾᨾ
	Reg 1	Open	ᨾ	ᨾ	ᨾ	ᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	—	ᨾᨾᨾ
		Closed	ᨾᨾ	ᨾᨾ	ᨾᨾ	ᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	—	ᨾᨾᨾᨾ
Mid	Reg 2	Open	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾ	ᨾᨾ				
		Closed	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ				
	Reg 1	Open	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾ	ᨾᨾ				
		Closed	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ				
Low	Reg 2	Open	ᨾᨾᨾᨾ	--	ᨾᨾᨾ	--				
		Closed	ᨾᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾᨾ	--				
	Reg 1	Open	ᨾᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾ				
		Closed	ᨾᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾᨾ	ᨾᨾᨾᨾ				

Central Vowels

			short		long		glided	
			Miller	Keele	Miller	Keele	Miller	Keele
High	Reg 2	Open	$\overset{\text{a}}{\text{X}}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{ə}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{ə}$
		Closed	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{əX}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{əX}$
	Reg 1	Open	$\overset{\text{a}}{\text{X}}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{ə}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{ə}$
		Closed	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{əX}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{əX}$
Mid	Reg 2	Open	$\overset{\text{e}}{\text{X}}\text{ə}\text{z}$	$\overset{\text{e}}{\text{X}}\text{ə}\text{z}$	$\overset{\text{e}}{\text{X}}\text{ə}$	$\overset{\text{e}}{\text{X}}\text{ə}$		
		Closed	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{e}}{\text{X}}\text{əX}$	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}$		
	Reg 1	Open	$\overset{\text{e}}{\text{X}}\text{ə}\text{z}$	$\overset{\text{e}}{\text{X}}\text{ə}\text{z}$	$\overset{\text{e}}{\text{X}}\text{ə}$	$\overset{\text{e}}{\text{X}}\text{ə}$		
		Closed	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{e}}{\text{X}}\text{əX}$	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}$		
Lo-Mid	Reg 2	Open	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}\text{ə}\text{z}$	--	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}\text{ə}$	--		
		Closed	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}$	--	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}$	--		
	Reg 1	Open	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}\text{ə}\text{z}$	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}\text{ə}\text{z}$	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}\text{ə}$	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}\text{ə}$		
		Closed	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}\text{əX}$	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{e}}{\text{XX}}$		
Low	Reg 2	Open	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{z}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{z}$	--	--		
		Closed	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	--	--		
	Reg 1	Open	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{z}$	$\overset{\text{a}}{\text{X}}\text{z}$	$\text{x}\gamma$	$\text{x}\gamma$		
		Closed	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	$\overset{\text{a}}{\text{XX}}$	$\text{x}\gamma\text{X}$	$\text{x}\gamma\text{X}$		

Back Vowels

			short		long		mid-glided		low-glided	
			Miller	Keele	Miller	Keele	Miller	Keele	Miller	Keele
High	Reg 2	Open	$\dot{x}_q$	$\dot{x}_q$	$\dot{x}_{\text{yu}}$	$\dot{x}_{\text{yu}}$	—	$\dot{x}'_v$	$\dot{x}'_v$	$\dot{x}'_v$
		Closed	$\dot{x}_q x$	$\dot{x}_q x$	$\dot{x}_{\text{yu}} x$	$\dot{x}_{\text{yu}} x$	$\dot{x}'_v x$	$\dot{x}'_v x$	$\dot{x}'_v x$	$\dot{x}'_v x$
	Reg 1	Open	x_q	x_q	x_{yu}	x_{yu}	x'_v	x'_v	x'_v	x'_v
		Closed	x_q	x_q	x_{yu}	x_{yu}	$x'_v x$	$x'_v x$	$x'_v x$	$x'_v x$
Mid	Reg 2	Open	$\bar{x}'_z$	$\bar{x}'_z$	$\bar{x}'$	$\bar{x}'$				
		Closed	$\bar{x}x$	$\bar{x}x$	—	—				
	Reg 1	Open	$\bar{x}'_z$	—	$\bar{x}$	$\bar{x}$				
		Closed	xx	xx	$\bar{x}x$	$\bar{x}x$				
Lo-Mid	Reg 2	Open	—	—	—	—				
		Closed	—	—	—	—				
	Reg 1	Open	$\bar{x}'_z$	$\bar{x}'_z$	$\bar{x}'$	$\bar{x}'$				
		Closed	$\bar{x}'x$	$\bar{x}'x$	$\bar{x}'x$	$\bar{x}'x$				
Low	Reg 2	Open	$\dot{x}'_a$	$\dot{x}'_a$	$\dot{x}'_o$	—				
		Closed	$\dot{x}'_o x$	$\dot{x}'_o x$	$\dot{x}'_o x$	—				
	Reg 1	Open	$\dot{x}_a$	$\dot{x}_a$	$\dot{x}_o$	$\dot{x}_o$				
		Closed	$\dot{x}'_o x$	$\dot{x}'_o x$	$\dot{x}_o x$	$\dot{x}_o x$				
Low-low	Reg 2	Open	$\dot{x}'_a$	—	—	—				
		Closed	$\dot{x}'_o x$	—	—	—				
	Reg 1	Open	$\dot{x}_a$	—	—	—				
		Closed	$\dot{x}'_o x$	—	—	—				

So Consonant Phonemes and Orthography

	Phoneme	Thai	Phoneme	Thai	Phoneme	Thai	Phoneme	Thai
Stops	Voiceless	p	ป	t	ต	c	ค	ก
	Aspirated	ph	พ	th	ท	ch	คห	ค
	Voiced	b	บ	d	ด			
Fricatives						s	ส	ฮ
Nasals		m	ม	n	น	ɲ	ญ	ง
Flaps				r	ร			
Approx.		w	ว	l	ล	y	ย	

NOTE: The glottal is indicated with a /ʔ/ at the beginning of a word and as /ʔ/ at the end of a word.

Explanation of the Dialogues and Drills

Each of the twenty chapters consists of one "Dialogue" each, along with two "Build-up Mimicry Drills" and three "Substitution Drills". In each of the dialogue or drill tables, the So language in Thai script is in the left-hand column and the free-English translation is in the right-hand column.

In each of the "Build-up Mimicry Drills," three stages are given to build up to one long sentence. In each of the "Substitution Drills," the first sentence is the sentence pattern you want to practice. The words that are different in the next sentences, are substituted into the original sentence pattern to make new sentences. Essentially, the substitution work is already done for you. Ideally, you can use these patterns that you practice in each "Substitution Drill" to create new sentences in your daily life.

Chapter 1

Greetings at the Market

Drills: Noun Substitution

Dialogue

ก - เต๋อะ คุณ เจ๋อ ฮะ?	Have you been here a while?
ข - ม่เปี้ยยฮ คุณ ฮะเมาะ.	Not so long.
ข - อะไป เด?	And you?
ก - ม่เปี้ยยฮ คุณ.	Not long.
ก - แຈິง น้ไ่ร่ว เนื่อยห้?	What things did you buy?
ข - แຈິง บัด กับ ปะไลอะล่ว่าง.	I bought some vegetables and fruit.
ข - อะไป เด?	And you, what did you buy?
ก - แຈິง อะแซอะ.	I bought some husked rice.
ก - อะเนี้ยดง อะไป บัน ซาเมาะ?	How is your family doing?
ข - กู๋ นะ เราะะ ออ นา.	Everyone is fine.
ข - งักฮ้อ อะไป เด บัน ซาเมาะ?	How about your family?
ก - งักฮ้อ ฮี กา เราะะ ออ มะเลี้ยะ.	All of us are doing fine just the same.
ข - ญ้างเมาะ จัง ฮี จู๋ ดง?	When will you go home?
ก - จี้เกี้ยด ฮี จู๋ เจ๋อ.	I'm ready to go now.
ก - อะไป เด ซี้ จู๋ ญ้างเมาะ?	How about you? When are you going back?

ข - ม่เปี้ยยฮ ดุญ กา จู้ กั้น กะเนี้ย
ไว้ห.

Not very long from now and
I'll go back. I have to wait for
a friend first.

ก - เออ จู้ ไว้ห เดอ ลัด เตอะ เจอ.

Uh, bye now, the vehicle has
come already.

ข - จู้ แบ๊ญ เดอ.

Have a good trip.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

พาสา ไทรี.

the So language.

ระโว้ พาสา ไทรี.

speak the So language.

ฮิ ฮิ เรี้ยน พาสา ไทรี.

I am learning to speak the So
language.

Drill 2

อะฮ้าน ตี ตลาด.

food in the market.

แฉิง อะฮ้าน ตี ตลาด.

buy food in the market.

ฮิ แปอะ แฉิง อะฮ้าน ตี ตลาด.

I am going to buy food in the
market.

Substitution Drills

Drill 1

อะไ่ บััน ซาเมาะ?	How are you?
อะไล บััน ซะเมาะ?	How is he?
กะเนื้ยา บััน ซะเมาะ?	How is (our) friend?
อะแนจืฮ บััน ซาเมาะ?	How is (your) uncle?
นั้เตราะะ บััน ซาเมาะ?	How are the cows?

Drill 2

จ้เกาะะ เราะะ ออ.	I'm fine.
อะไล เราะะ ออ.	He's fine.
กะเนื้ยา เราะะ ออ.	(Our) friend is fine.
อะแนจืฮ เราะะ ออ.	(My) uncle is fine.
นั้เตราะะ เราะะ ออ.	The cows are fine.

Drill 3

งั้เก๋าะ แฉง บั๊ด กั๊บ ปะไลอะล่วาง.

I bought vegetables and fruit.

งั้เก๋าะ แฉง อะว้ฮั เจีย.

I bought rice to eat.

งั้เก๋าะ แฉง ดง.

I bought a house.

งั้เก๋าะ แฉง ล่ด.

I bought a car.

งั้เก๋าะ แฉง ซะลก.

I bought a blouse.

Chapter 2

Visiting a Friend

Drills: Going and Staying, Invitation

Dialogue

ก - มี ละก้วย แอิด ฮะ?	Is anyone home?
ข - ออ เต๋อะ ฅ้างเมาะ?	Hello! When did you come?
ก - เต๋อะ จินอ ไน แด้อฮ กอน ไม แอิด ฮะ?	I just got here. Is your child home?
ข - แอิด นา.	Yes, he is.
ข - เยอ โจ้น ดง เยอ.	Come on up into the house.
ก - ชุพัต แอิด ฮะ?	Is Suphat here?
ข - อะไล แปอะ เล่อ.	He went out for fun.
ข - จักนอย กา จู๋.	In just a minute he'll return.
ข - ตะกู๋ ไวห์ นา.	Have a seat and wait.
ก - คอบคุน เดอ.	Thanks!
ก - ชุพัต แปอะ เมาะ ลี ลัฮ?	Where did he really go?
ข - อะไล แปอะ ดง อะแจ๊ฮ.	He went to his Uncle's house.
ข - ง่วาด กาแฟ ฮะ?	Would you like some coffee?
ก - ง่วาด นา คอโหด เดอ ที่ รบกวน ไม.	Sure. I'll have some. Sorry for disturbing you.
ข - มีเปี้ยยฮ บัน นัโตร่ว ดอก.	No problem.

ข - คอโทด อะไป ะมีฮ ซาเมาะ?

Excuse me, what's your name?

ก - ะมีฮ ยอน.

My name's John.

ก - บัน กะเนีย กับ ซุพัต.

I'm friends with Suphat.

ข - ดุฮ อะไล จู๋ เจ๋อ.

Hey, there he is now.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

ซุพัต แปอะ.

Suphat goes.

ซุพัต แปอะ เมาะ?

Where did Suphat go?

ซุพัต แปอะ เมาะ ลี ลัย?

Where specifically did Suphat go?

Drill 2

อะไล แปอะ.

He went.

อะไล แปอะ ดง.

He went home.

อะไล แปอะ ดง อะแน็ฮ.

He went to his uncle's house.

Substitution Drills

Drill 1

ซุพัต แอิด สะ?	Is Suphat here?
กอน อะไป แอิด สะ?	Are your children here?
กูไป อะไป แอิด สะ?	Is your wife here?
กูมัน แอิด สะ?	Is your daughter-in-law here?
ม่เปี้ยห์ แอิด สะ?	Is father here?

Drill 2

อะไล แปอะ เล่อ.	He/she went out for fun.
อะไล แปอะ ตะลาด.	He/she went to the market.
อะไล แปอะ เรี้ยน.	He/she went to study.
อะไล แปอะ ดง อะนัจฮ.	He went to his uncle's house.
อะไล แปอะ กรุงเทพฯ.	He went to Bangkok.

Drill 3

เยอ โฉน ดง เยอ.

Come on up into my house.

เยอ งวาค กาแฟ เยอ.

Please, have some coffee.

เยอ เจีย อะวัธ เยอ.

Please, eat some rice.

เยอ แปอะ ตอ เจ้อม เยอ.

Why don't you go bird trapping (with me).

เยอ แปอะ จ่วยห์ เจีย เยอ.

Please do go out and find some work.

Chapter 3

Speaking So

Drills: "in the process of", "again"

Dialogue

ก - ะโว้ พาซา โทรี บีน ฮะ?	Can you speak So?
ข - บีน นา บีเบ็ญ.	I can speak a little.
ข - ไฮ ป่วม เรี้ยน แอิด.	I am in the process of studying right now.
ก - เรี้ยน พาซา โทรี ดูญ ฮะเมาะ?	How long have you been studying it?
ข - ม่เปี้ยยฮ ดูญ บาร นัไชร.	Not long. Just two months.
ข - เรี้ยน พาซา ไน ระนุฮ ฮะ?	Is this a hard language to study?
ก - คอโทด เดอ ตะมั้ง ม่เปี้ยยฮ ดังพะญา.	Excuse me, I didn't catch that.
ก - ะโว้ อี้ก ไวห์.	Please say it again.
ข - เรี้ยน พาซา โทรี ระนุฮ ฮะ?	Is studying the So language hard?
ก - เออ เคาใจ ระนุฮ เนื่อยห์.	Oh, I understand. Yes, it's a bit hard sometimes.
ข - อะไป เจื่อฮ แต ปะเทต เมาะ?	Which country are you from?
ก - ไฮ เจื่อฮ แต ปะเทต อะเมริกา.	We come from America.
ข - จินอ ไน แอิด ไพ เมาะ?	Where are you staying now?
ก - จินอ ไน ฮี แอิด ตี กรุงเทพ.	Now, we're staying in Bangkok.

ก - ฮี จู๋ ไว่ห์ เตอ.

Well, I must go now.

ข - จู๋ แป๊ญ เตอ.

See you. Have a good trip.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

เงือฮ เตอ.

come from.

เงือฮ เตอ เมอะ?

Where do you come from?

เงือฮ เตอ ประเทศ เมอะ?

Which country do you come from?

Drill 2

แอิด.

to stay.

แอิด ไพ.

to stay (temporarily).

แอิด ไพ เมอะ?

Where do you stay?

จिनอ ไน แอิด ไพ เมอะ?

Where are you staying now?

Substitution Drills

Drill 1

ไฮ ป๋วม เรี้ยน แอิด.

I'm in the process of studying.

ไฮ ป๋วม จู่ ดง แอิด.

I'm in the process of going home.

ไฮ ป๋วม แฉึง บัด แอิด.

I'm in the process of buying vegetables.

ไฮ ป๋วม ตะ อะฮ้าน แอิด.

I'm in the process of making food.

ไฮ ป๋วม แปอะ ตลาด แอิด.

I'm in the process of going to the market.

Drill 2

ฮิ แอิด ตี กรุงเทพฯ.

I live in (or, 'am in') Bangkok.

ฮิ แอิด ตี วีล ไน.

I live in (or, 'am in') this village.

ฮิ แอิด ตี ซะกน.

I live in (or, 'am in') Sakhorn Nakhorn.

ฮิ แอิด ตี ตลาด.

I live in (or, 'am in') the market.

ฮิ แอิด ตี อะเมริกา.

I live in (or, 'am in') America.

Drill 3

ระไว้อีก ไร่.

Please say it again.

ตะ อีก ไร่.

Please do it again.

เจีย อะว้อ อีก ไร่.

Please eat more rice.

โอิน โล่น อีก ไร่.

Please check it again.

อะดิ่ง เบรียด อีก ไร่.

Please take some more
bananas.

แปอะ อีก ไร่ ม่วย จ้อ.

Please go once more.

Chapter 4

Family Discussion

Drills: "married yet?", Children, Numbers

Dialogue

ก - คอโทด เดอ อะไป ะมีฮ ซาเมาะ?

Excuse me, what is your name?

ข - ฮี ะมีฮ ยอน.

My name is John.

ก - อี๊ด กุไป เจ่อ ฮะ?

Are you married?

ข - อี๊ด เจ่อ.

Yes, I'm married.

ก - ยอน มี กอน เจ่อ ฮะ?

Do you have any kids?

ข - มี กอน ปูน นะ.

Yes, I have four.

ข - อะไป เด อี๊ด กุไป เจ่อ ฮะ?

How about you? Are you married?

ก - จินอ ไน แอิด นึ่ง ม่ปะะ ม่เปียห์.

I'm still living with my parents now.

ข - อะไป มี แชม แออย แชม อ้าย นัซึ นะ?

How many brothers and sisters do you have?

ก - มี ปูน นะ.

I've got four.

ก - มี ะก้อง ไป นะ ะไป ม่วย นะ.

There are three sons and one daughter.

ข - กอนตะแนม ปั้น ซาเมาะ?

What is the oldest like?

ก - กอนตะแนม ปั้น ะก้อง.

The oldest child is a boy.

ก - อ้ายตะแนม อี๊ด กุไป เจ่อ.

He is married.

ก - อะไล มี กอน กะโมร ไป นะ.

He has 3 daughters.

ข - กอนตะนนิม ระก้อง ตะ เวียะ น้โตร่ว?

What does your older brother's child do?

ก - อะไล ตะ ตะลึ่ง.

He is a rice paddy farmer.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

อะไล ตะ.

He/she does.

อะไล ตะ น้โตร่ว?

What does he do?

อะไล ตะ น้โตร่ว เนือยห์?

What are some of the things he does?

Drill 2

ระมีฮ ซาเมาะ?

What is (your) name?

อะไป ระมีฮ ซาเมาะ?

What is your name?

คอโทด เดอ อะไป ระมีฮ ซาเมาะ?

Excuse me, what is your name?

Substitution Drills

Drill 1

อีด กุไป เจ๋อ ฮะ?

Have you taken a wife yet?

อีด อะยาก เจ๋อ ฮะ?

Have you taken a husband yet?

อีด อีก ฮะ?

Do you want some more?

Drill 2

อะไป มี แหม แอ ย นัฮี นะ?

How many sisters do you have?

อะไป มี แหม มี อ้าย นัฮี นะ?

How many brothers do you have?

อะไป มี กอน นัฮี นะ?

How many children do you have?

อะไป มี กอน กะโมร นัฮี นะ?

How many daughters do you have?

อะไป มี กอน ระก้อง นัฮี นะ?

How many sons do you have?

Drill 3

มี ก่อน มួយ นะ.

I have one child.

มี ก่อน बार นะ.

I have two children.

มี ก่อน ไป นะ.

I have three children.

มี ก่อน ปูน นะ.

I have four children.

มี ก่อน ช้าง นะ.

I have five children.

มี ก่อน ตะปัด นะ.

I have six children.

มี ก่อน ตะปูล นะ.

I have seven children.

มี ก่อน ตะกั่ว นะ.

I have eight children.

มี ก่อน ตะเกี๋ย นะ.

I have nine children.

Chapter 5

Being Sick with Malaria

Drills: Negatives, Time Periods, How long?

Dialogue

ก - ม่เปี้ยห์ แค็อง ประแฑิด มะร่่าะ
ปะเลี้ยยห์ ชะงิ เจ่อ.

Prasert's father has been
sick for quite a while now.

ข - โอ ปะชิ คะนาค อะไล บัน น้โดรว?

Oh, that's really too bad.
What's wrong with him?

ก - มะไฮ้ อะเทา แปอะ โจ๊ะ มอ ไท ร้อง
พะยาบาน.

Yesterday he went to see the
doctor at the hospital.

ก - เจ่อ แล มอ โว ปาย บัน มะร่่าะ
มีฮอะอี ชะแงด เยื่อ.

The doctor said he has
malaria.

ก - มอ เน่า อี้ด ระเฮา ไอัน อะเทา เจีย.

The doctor gave him some
medicine to take.

ข - ม่เปี้ยห์ ประแฑิด มะร่่าะ แร่ง ฮะ?

Does Prasert's father have a
high fever?

ก - เออ แร่ง แอิด นา ทั้ง ชะแงด จัน
เยื่อ.

Yes, he gets pretty bad chills
also.

ก - เจ่อ แล อะเทา ม่เปี้ยยฮ มะฮ้าง
อะว้ฮ.

He isn't hungry either.

ก - แค็็น เจีย น้โดรว อะแซง กา อี
กูตา.

Whenever he eats anything
he wants to vomit.

ข - ม่เปี้ยห์ ประแฑิด เจีย ระเฮา ดูญ
ฮะเมาะ?

How long does he have to
take medicine?

ข - อะไล ต้อง เจีย ระเฮา บาร อะติ๊ด.

He has to take it for two
weeks.

ก - แซก ไอัน ม่เปี้ยห์ แป๊ญ ไว ๑ เดอ.

I hope he gets better soon.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

อะเทา แปอะ.

He went.

อะเทา แปอะ โจ๊ะ มอ.

He went to see the doctor.

อะเทา แปอะ โจ๊ะ มอ ไท ร่อง พะยาบาน.

He went to see the doctor at the hospital.

Drill 2

มอ ไว.

The doctor said.

มอ ไว ปาย.

The doctor said that...

มอ ไว ปาย บั้น มะรោះ มีฮอะฮี.

The doctor said he has a fever.

มอ ไว ปาย บั้น มะรោះ มีฮอะฮี ซะแงด
เยื่อ.

The doctor said he has malaria.

Substitution Drills

Drill 1

อะเทา ม่เปี้ยายฮ มะฮ้าง อะว้ฮ.	He is not hungry.
อะเทา ม่เปี้ยายฮ ตะ น่โดรว.	He is not doing anything.
อะเทา ม่เปี้ยายฮ แปอะ ตะลาด.	He did not go to the market.
อะเทา ม่เปี้ยายฮ แอิด.	He is not here.
อะเทา ม่เปี้ยายฮ เจีย ระเฮา.	He is not taking medicine.

Drill 2

อะไล เจีย ระเฮา บาร ชะง.	He has to take medicine for two days.
อะไล เจีย ระเฮา บาร อะติด.	He has to take medicine for two weeks.
อะไล เจีย ระเฮา บาร น่ไชร.	He has to take medicine for two months.
อะไล เจีย ระเฮา บาร กุมอ.	He has to take medicine for two years.
อะไล เจีย ระเฮา บาร จื่อ.	He has to take medicine two times.

Drill 3

ม่เปี้ยาห์ เจีย ะเฮา ดูญ ฮะเมาะ?

How long does father have to take medicine?

ม่เปี้ยาห์ มะเวาะ ดูญ ฮะเมาะ?

How long has father been sick?

ม่เปี้ยาห์ ตะกู่ ดูญ ฮะเมาะ?

How long has father been sitting (there)?

ม่เปี้ยาห์ เรี้ยน พากา ดูญ ฮะเมาะ?

How long has father been studying language.

ม่เปี้ยาห์ อืด ม่เปะ ดูญ ฮะเมาะ?

How long has father been married? (formal)

ม่เปี้ยาห์ เกือ อืด กุไป ดูญ ฮะเมาะ?

How long has 'Salt' been married?

ม่ปี ม่เปี้ยาห์ อืด นึ่งเนอะ ดูญ ฮะเมาะ?

How long have you (my parents) been married? (warmer)

Chapter 6

Buying Bananas

Drills: "How much per___?", Then

Dialogue

ก - เปรียดยด ทะลัษ ฮะเมาะ?

How much is a bunch of bananas?

ข - ทะลัษ เขียาว บาต.

Each one is twenty baht.

ก - ลด ปีน ฮะ?

Can you come down any (in price)?

ข - ลด ม่เปี้ยายฮ ปีน ฮิ อะลู่ อัน เยิ่ง
แจิง แป่ง.

No I can't, we had to come from a long way to get here and it was expensive to buy.

ข - แจิง ปะเลี้ยายห์ กา ลด ปีน.

If you buy a lot, I can give you a discount.

ก - แค็น แจิง บาต ทะลัษ ไป จิต บาต
ป็น ฮะ?

If I buy two bunches, can I have them for 30 baht?

ข - ม่เปี้ยายฮ ปีน แค็น แจิง ไป ทะลัษ ฮิ
ลด ไอน์ ปุน จิต ลัษ ซึง.

No, but if you buy three bunches, I'll go down to 45 baht.

ข - อัด ฮะ?

Do you want it?

ก - ตกลง เจ้อ.

OK. I'll take them.

ข - อัด นา.

Go right ahead.

ก - เออ ลัษ คอบคุน เดอ.

OK. Thanks a lot!

ข - ม่เปี้ยายฮ ปัน น้ไ่ร่ว ดอก.

No problem.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

ແຈ້ງ ແປ່ງ.	It was expensive.
ອະຈູ່ ອັນ ເຢິ່ງ ແຈ້ງ ແປ່ງ.	(We) brought it from far away and it was expensive.
ລດ ມ່ເປີຍາຍສ ປິ່ນ ອີ ອະຈູ່ ອັນ ເຢິ່ງ ແຈ້ງ ແປ່ງ.	(I) can't give a discount. (We) brought it from far away and it was expensive.

Drill 2

ປູນ ຈິດ ລັອ ສິ່ງ.	forty-five.
ອີ ລດ ໂອ້ນ ປູນ ຈິດ ລັອ ສິ່ງ.	I can give you a discount down to 45.
ແຄ້ນ ແຈ້ງ ໄປ ທະລັອ ອີ ລດ ໂອ້ນ ປູນ ຈິດ ລັອ ສິ່ງ.	If you buy three bunches, I can give you a discount down to 45.

Substitution Drills

Drill 1

ເປຣີຍດ ທະລັອ ສະເມາະ?	How much is a bunch of bananas?
ນ້ເຕຣ່າະ ໄດ້ ສະເມາະ?	How much is each cow?
ສະລກ ໄດ້ ສະເມາະ?	How much is each shirt?
ດງ ລັ່ງ ສະເມາະ?	How much is each house?
ລ່ດ ຄັນ ສະເມາະ?	How much is each vehicle?

Drill 2

ทะลัธ เชี่ยวาว บาท.

Each bunch is twenty baht.

น้เตราะ โต้ เชี่ยวาว บาท.

Each cow is twenty baht.

ชะลก โต้ เชี่ยวาว บาท.

Each shirt is twenty baht.

ดง ลัง เชี่ยวาว บาท.

Each house is twenty baht.

ลัด คัน เชี่ยวาว บาท.

Each vehicle is twenty baht.

Drill 3

แจ้ง ปะเลี้ยยห์ กา ลด บีน.

(If) you buy a lot, (then) I
can give you a discount.

แจ้ง บี กา ลด ม่เปี้ยยฮ บีน.

(If) you buy a little, (I) can't
give you a discount.

จักนอย กา จู่.

In just a little while, (then)
he'll be back.

ม่เปี้ยยฮ ดูญ กา จู่.

In a little while, (then) he'll
be back.

อะเมอะ มี กา ม่แปก นิงเนอะ เจีย.

Whoever had anything (then)
shared with everyone else to
eat.

Chapter 7

Buying a New Shirt

Drills: Last Week, Like, More Than

Dialogue

ก - อะติด ฮาญว่ง จั๊กกะ แปะอะ แจ็ง
ชะลก ไช้ง.

Last week, I went to buy a
new outfit.

ข - อัน บั๊น ซาเมาะ?

What's it like?

ก - อัน บั๊น ซี่ นำเจ็อน มี เลี้ยย ซี่
เล็อง.

It is dark blue and has a
yellow pattern.

ข - ปอ ไอน์ โล่น นึ่ง นา.

Wow! Can I see it?

ก - บั๊น นา โล่น นา แม็จ ฮะ?

Sure, do you think it's
pretty?

ข - ปอ แม็จ ไน้?

Wow, it is, isn't it?

ข - แจ็ง ชะลก ไน ฮะเมาะ?

How much was it?

ก - จั๊กกะ แจ็ง บาร กูลำ ลี๊.

It was more than 200 baht.

ก - มัเปี้ยยฮ เม็น มัฮฮี่ ไค จั๊กกะ แจ็ง
กะตา เน็อยห์.

Not only this, I also bought a
basket.

ข - แป้ง ฮะ?

Was it expensive?

ก - แป้ง แอิด นา บาร กูลำ ลี๊ มะเล็ยะ
ชะลก กี่ นา.

Yes, it was. It was more than
200 baht just like that
blouse.

ข - โอ แป้ง ไน้?

Oh, expensive, wasn't it?

ก - มัเปี้ยยฮ แป้ง ดอก กะตา ปู้ด ไค
อัน แจ็อบ เน็อยห์.

Well, no. It's quite big and
really a good one, too.

ข - จ้เกาะ อี้ แฉง ซะลก ซา แปะ กี้ ตี้ย.

I want to buy a blouse like that one you bought, too.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

จ้เกาะ แฉง.

I bought.

จ้เกาะ แฉง บาร กูลำ.

I bought it for 200.

จ้เกาะ แฉง บาร กูลำ ลี้ย.

I bought it for more than 200.

Drill 2

จ้เกาะ แฉง กะตา.

I bought a basket.

จ้เกาะ แฉง กะตา เนือยห์.

I also bought a basket.

ม่เปี้ยายฮ เม้น มัฮฮี้ ได จ้เกาะ แฉง กะตา
เนือยห์.

Not only that, I also bought a basket.

Substitution Drills

Drill 1

ອະທິດ ສາວຸ່ວງ ຈຶ່ງເກ້ະ ແປອະ ແຈິງ ສະລກ ໂສ້ງ.	Last week, I went to buy a shirt and some pants.
ອະທິດ ສາວຸ່ວງ ຈຶ່ງເກ້ະ ແປອະ ສະກນ.	Last week, I went to Sakorn Nakhorn.
ອະທິດ ສາວຸ່ວງ ຈຶ່ງເກ້ະ ແປອະ ດອ ເຈື້ອມ.	Last week, I went bird trapping.
ອະທິດ ສາວຸ່ວງ ໄອ ທຣີ່ອກາ.	Last week, we planted rice.
ອະທິດ ສາວຸ່ວງ ເຢື່ຍາງ ເມື່ຍາ ແຮ່ງ.	Last week, it rained heavily.

Drill 2

ແຈິງ ສະລກ ສາ ແບະ ກີ້.	I bought a shirt like yours (informal or to inferior).
ແຈິງ ສະລກ ສາ ໄມ່ ກີ້.	I bought a shirt like yours (plural).
ແຈິງ ສະລກ ສາ ອະໄປ ກີ້.	I bought a shirt like yours (to younger).
ແຈິງ ສະລກ ສາ ອະໄລ ກີ້.	I bought a shirt like his.
ແຈິງ ສະລກ ສາ ນັ້ຈັກ ກີ້.	I bought a shirt like my yours (between close male friends).

Drill 3

बार कुल्ला लिय मलेयिः षडल कि ना.	More than two-hundred like that shirt.
बार कुल्ला लिय मलेयिः न्तेर्राः कि ना.	More than two-hundred like that cow.
बार कुल्ला लिय मलेयिः तेोब कि ना.	More than two-hundred like that woven basket.
बार कुल्ला लिय मलेयिः तेर्रा कि ना.	More than two-hundred like that farm.
बार कुल्ला लिय मलेयिः ओजो कि ना.	More than two-hundred like that dog.

Chapter 8

Taking Care of Cows

Drills: "some", How Heavy?

Dialogue

ก - ดง อะไป มี น้เตราะะ น้ชิตี ไต๋?	How many cows do you have?
ข - ดง ฮี มี น้เตราะะ ม่วย จิต ลัฮ ซึ่ง.	We have 15 cows.
ก - น้เตราะะ อะไป ตะ น้โตรว เนือยห์?	What kinds of things do your cows do?
ข - ใจ ไฮ้น แทบกะแทะ กับ แต๊จ อัด ซะตาง กา ปั้น.	We put two together to carry things and we are able to make money from selling them too.
ก - แต๊จ ไต๋ ฮะเมาะ?	How much do you get for one cow?
ข - ไต๋ ละ ซึ่ง ปั้น มัฮฮี.	For each one we get only 5000 baht.
ก - น้เตราะะ อะไป ตี น้โตรว เนือยห์?	What do your cows pull?
ข - น้เตราะะ ฮี รับ เจียง ตี ทรอ อะไล.	We use our cows to drag rice seed around, taking employment from our neighbors.
ก - จิส กอน กู๋ กุมอ ฮะ?	Do your cows calve every year?
ข - น้เตราะะ จิส กอน กุมอ ละ ไป ตี ปูน ไต๋.	They each have 3-4 calves a year.
ก - น้เตราะะ อะไป น้แต๊อง ซำ เมาะ?	How much do your cows weigh?
ข - ม่เปี้ยยฮ ดั่ง.	I don't know.

ข - ฮี กี้ด ปาย บาร บัน กีโล.

I think about 2000 pounds.

ก - กู๋ ชะไ่ง น้เตราะะ เจีย บัด รี ปาย
เจีย ซอก?

Every day do your cows eat
grass or straw?

ข - กู๋ ชะไ่ง น้เตราะะ เจีย บัด เนื่อยห์
ซอก เนื่อยห์.

Every day, they eat some
grass and some straw.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

ไ้ ไ้น์ แทบกะทะ.

We use them together to pull
things.

ไ้ ไ้น์ แทบกะทะ กา บิน.

We are able to use them
together to pull things.

ไ้ ไ้น์ แทบกะทะ กับ เต๊จ อี้ด ชะตาง
กา บิน.

We are able to use them
together to pull things and
also make money from selling
them.

Drill 2

น้เตราะะ เจีย บัด.

Cows eat vegetables.

น้เตราะะ เจีย บัด รี ปาย เจีย ซอก?

Do your cows eat vegetables
or straw?

กู๋ ชะไ่ง น้เตราะะ เจีย บัด !

Each day do your cows eat
vegetables or straw?

Substitution Drills

Drill 1

น้เตราะะ ตะ น้โตร่ว เนื่อยห์?	What things do your cows do?
น้เตราะะ ตี น้โตร่ว เนื่อยห์?	What things do your cows do?
อะไป เจีย น้โตร่ว เนื่อยห์?	What are some of the things you eat?
อะไล อี้ด น้โตร่ว เนื่อยห์?	What things did he take (or, What does he want)?
บัน ซาเมาะ เนื่อยห์?	How are you doing?

Drill 2

น้เตราะะ น้ต็อง ซำ เมาะ?	How heavy are the cows?
อะไป น้ต็อง ซำ เมาะ?	How heavy are you?
เซียะ น้ต็อง ซำ เมาะ?	How heavy is the fish?
กะตา น้ต็อง ซำ เมาะ?	How heavy is the basket?
ตะบัล น้ต็อง ซำ เมาะ?	How heavy is the mortar bowl?

Drill 3

น้เตราะะ เจีย บัด เนื่อยห์ ซอก เนื่อยห์.

The cows eat some vegetables and some straw.

กอน ฮี เจีย พรัก เนื่อยห์ ปะไลอะล่วาง เนื่อยห์.

My child eats some vegetables and some fruit.

ง่เกาะะ ง่วาด กาแฟ เนื่อยห์ แดอะ เนื่อยห์.

I drank some coffee and some water.

ไฮ แฉิง เปรียด เนื่อยห์ อะแซอะ เนื่อยห์.

I bought some bananas and some rice.

อัน บัน ซี นำเงื่อน เนื่อยห์ ซี เลื่อง เนื่อยห์.

It has red and yellow in it.

Chapter 9

Disobedient Child

Drills: Allowance, Why?, "___ say that..."

Dialogue

ก - จิไน่ เทพ มะร่่าะ ฮะ?

Thep, are you sick today?

ข - ร่่าะ ออ แอิด นา ตะ น้ไ่ร่ว?

No, I'm fine, Why?

ก - กรู้ ระไว่ ปาย เทพ ม่เปี้ยายฮ ตะมิ่ง
พะญา.

Your teacher said you
weren't obedient.

ข - โอ ม่เปี้ยายฮ เม้น ลา.

Oh, that's not true.

ก - กรู้ อะแดง ปาย เทพ ดีด ยาง โจ๊ะ
กะเนี้ยา.

Your teacher said you shot a
rubberband at your friend.

ข - เม้น นา.

Yeah.

ก - ม่เป๊ะ กา อะแดง เจ้อ ไ้น ตะมิ่ง
พะญา กรู้.

I have already told you that
you need to obey your
teacher.

ข - เออ ลัฮ ไฮ ม่เปี้ยายฮ ดัง ปาย
ม่เปี้ยายฮ ไ้น ดีด ยาง โจ๊ะ กะเนี้ยา.

Yeah, but we didn't know that
we weren't supposed to shoot
rubberbands at our friends.

ก - ตะ น้ไ่ร่ว จ้ง ม่เปี้ยายฮ ดัง ง่เกาะ
กา อะแดง เจ้อ ปาย ไ้น กู๋ นะ ตะ
แจ้อบ.

Why then didn't you know? I
have already told each of you
(kids) that I want each
person to do good.

ข - ดัง เจ้อ.

Yeah, I know.

ก - ตอแปอะ ม่เป๊ะ ซี แต่ญู แบะ ไ้น
แบะ ดัง ปาย ดีด ตะ แจ้อบ ญะ
กะเนี้ยา.

Well, I'm going to have to
spank you so that you know
you have to be good to your
friends.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

ครู อะตัง.

The teacher says.

ครู อะตัง ปาย เทพ ดีด ยาง.

The teacher said that Thep shot a rubberband.

ครู อะตัง ปาย เทพ ดีด ยาง โจ๊ะ กระเนี่ย.

The teacher said that Thep shot a rubberband at his friend.

Drill 2

ตะมึง พะญา ครู.

obey the teacher.

โธ้น ตะมึง พะญา ครู.

you need to obey the teacher.

ม่ปะ กา อะตัง เจอ โธ้น ตะมึง พะญา ครู.

I have told you that you must obey the teacher.

Substitution Drills

Drill 1

อะไป ไอน์ ตะมึง พะญา กรุ๋.	You must obey your teacher.
อะไป ไอน์ แปอะ ตะลาด.	You need to go to the market.
อะไป ไอน์ เจียา พรัก.	You need to eat vegetables.
อะไล ม่เปี้ยายฮ ไอน์ ดีด ยาง.	He is not allowed to shoot rubberbands.
อะไล ม่เปี้ยายฮ ไอน์ แต้ญ อะจอ ไน.	He is not allowed to hit this dog.

Drill 2

ตะ น้ไ่รว จ้ง ม่เปี้ยายฮ ดัง?	Why didn't you know?
ตะ น้ไ่รว จ้ง ม่เปี้ยายฮ ตะมึง พะญา กรุ๋?	Why didn't you obey the teacher?
ตะ น้ไ่รว จ้ง แปอะ ซะกน?	Why did you go to Sakorn Nakhorn?
ตะ น้ไ่รว เจียา พรัก?	What will you make with these vegetables?(or - Why eat vegetables? [not polite])
ตะ น้ไ่รว ม่เปี้ยายฮ ไอน์ แต้ญ อะจอ ไน?	Why are (you) not allowed to hit this dog?

Drill 3

แม่ปะ อะตัง ปาย ไอน์ ตะมึง พะญา กรุ๋.

Mom said that we must obey the teacher.

แม่ปะ อะตัง ปาย แม่เปี้ยห์ แปอะ ตะ
ตะลึง.

Mom said that dad went to work in the fields.

แม่ปะ อะตัง ปาย แซม อ้าย แปอะ
ปะตีญ์ นั้เตราะ.

Mom said that older brother went to take care of the cows.

แม่ปะ อะตัง ปาย ต็อง ตะ แจ็อบ.

Mom said that we have to do good.

แม่ปะ อะตัง ปาย ซะลก กี่ แป้ง.

Mom said that that shirt was expensive.

Chapter 10

Harvest

Drills: Taking Something to Do Something with, Cause

Dialogue

ก - นั้ตือ เมาะ นั้ตือ เรียาด ทรอ?

During what months is the harvest season?

ข - นั้ตือ เรียาด ทรอ เดือนซิบเอ็ด จุ ซิบซอง.

The harvest season is between November and December.

ก - นั้ตือ เรียาด ทรอ บััน ซาเมาะ?

What is the harvest season like?

ก - ญง สะ?

Is it busy?

ข - ญง แอิด มะเลียะ นา.

Yes, it sure is.

ก - ต็อง อี๊ด ละก้วย จั๊วย สะ เรียาด ทรอ?

Do you need people to help out during the harvest season?

ข - ต็อง มี ละก้วย จั๊วย แล๊วห์ จัง เจ้อ.

You have to have people help out a lot until it's all done.

ก - เวเลีย อี เรียาด ทรอ อี๊ด นั้โตรว เรียาด ทรอ?

When you harvest, what tools do you need?

ข - อี๊ด เลี่ยม เรียาด ทรอ.

We use a sickle.

ก - เกียวกับ ระแนน อะไล ตะ ซาเมาะ แอิด?

Concerning the kids, what do they have to do?

ก - ระแนน ต็อง ตะ เวียะ จั๊วย มั๊ป จั๊วย มั๊เปียห์ สะ?

Do they have to help their parents work?

ข - พุ๊ต กา จั๊วย มั๊ป จั๊วย มั๊เปียห์ เรียาด ทรอ.

The older kids have to help their parents harvest.

ข - จุ่ม ระแนน กา ต้อง โล่น แชม ไอน์
มปี มเปียห์ เรียาด ทรอ.

The younger kids have to
take care of their younger
siblings so their parents can
harvest.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

ละก่วย จ่วย.

People help.

ละก่วย จ่วย แลว्ह จัง เจอ.

People help until it's done.

ต้อง มี ละก่วย จ่วย แลว्ह จัง เจอ.

You have to have people to
help until it's done.

Drill 2

เรียาด ทรอ.

to harvest rice.

น่ตือ เรียาด ทรอ.

rice harvest season.

น่ตือ เมาะ น่ตือ เรียาด ทรอ?

Which season is rice
harvest?

Substitution Drills

Drill 1

ต้อง อีต ละก่วย จ่วย ฮะ เรียต ทรอ?	Do you need people to help you harvest rice?
ต้อง อีต จีเรียก ฮะ ตะ ตะลิ่ง?	Do you need cows to help you harvest rice?
ต้อง อีต ละก่วย จ่วย ฮะ ตรีฮกา?	Do you need people to help you plant rice?
ต้อง อีต ละก่วย จ่วย ฮะ จิกลัฮ?	Do you need people to help you pound rice?
ต้อง อีต จิ่ง ฮะ ตอ เจ็อม?	Do you need a trap for when you trap birds?

Drill 2

อีต เลียม เรียต ทรอ.	You need a sickle to harvest rice.
อีต จิ่ง ตอ เจ็อม.	You need a trap to trap birds.
อีต ตะปัล จิกลัฮ.	You need a mortar bowl to pound rice.
อีต ตะแนมอะล่วาง อาลา ตาญ กะตา.	You need bamboo trees to weave baskets.
อีต เซียะ เจีย.	You take fish to eat them.

Drill 3

ระแนน โล่น แชน ไอน์ ม่ปี ม่เปียห์
เรียด ทรอ.

The children watch over the
younger kids so that the
parents can harvest rice.

มอ โล่น น้จัก ไอน์ น้จัก จู่ ดง เดอ.

The doctor took care of my
friend so that he could go
home.

ม่เปียห์ เกือ โล่น จิง ไอน์ กัก กวา
เตียะ.

Salt helped take care of the
bird trap so that it would be
better than before.

แอย โล่น เปรียด ไอน์ แอย แจิง ไอน์ อัน
แจ็อบ.

Older sister examined the
bananas so as to buy good
ones.

ม่เปียห์ โล่น ม่เปะ ไอน์ ม่เปะ แบ๊ญ ไว
จู่ เดอ.

Dad helped watch over
mother to help her to get
better fast.

Chapter 11

Olden Times

Drills: Comparison and Contrast

Dialogue

ก - แต่ ะไรอะรา ซีวิต ละก้วย ไทรี บัน
ชาเมาะ?

What were the olden times
like for So people?

ข - ะไรอะรา กัก กวา ซะไม จินอ ใน.

The older times were better
than today.

ข - กู้ เน่ว กู้ บัน ม่เปี้ยยฮ บัน แด้จ
แฉิง.

In the old times, you didn't
have to buy and sell
everything.

ข - ะเมอะ มี กา ม่แปก นิงเนอะ เจีย.

Anyone who had anything
would share so everyone
could eat.

ก - จินอ ใน กับ ะไรอะรา อัน บัน
ชาเมาะ?

How do the old times compare
with today?

ข - ซะไม จินอ ใน ม่พา นิงเนอะ ไค ลี
ละเบอ.

They were extremely
different.

ข - ตีอง มี ประะ แฉิง จัง บัน เจีย.

You have to have money so
you can buy food to eat.

ก - กัด ปาย แปอะ โจ๊ะ มัด ซี บัน
ชาเมาะ?

How will it be different in the
future?

ข - กัด ปาย อัน ซี จะเริน กวา ใน.

I think that it will be more
prosperous than now.

ก - แต่ ตะมิด ละก้วย ไทรี แอิด ตีเมาะ?

Where are the So originally
from?

ข - แต่อะไร ละก้วย ไทรี เจือฮ แต่
เวียงจัน รี ปาย นัตฮ เลี้ยว.

Originally, the So came from
Vientiane or Savannakhet
(the Lao side).

ก - ละก้วย ไทรี เกย แอิด ปะเทด
เวียดนาม ฮะ?

Have the So ever lived in
Vietnam?

ข - ละก้วย ไทรี ม่เปี้ยายฮ เกย แอิด
ปะเทด เวียดนาม.

No, the So have never lived
in Vietnam.

Build-up Mimicry Drills

Drill 11

แอิด ดีเมาะ?

Where is it?

ละก้วย ไทรี แอิด ดีเมาะ?

Where are the So from?

แต ตะมิด ละก้วย ไทรี แอิด ดีเมาะ?

In the beginning, where did
the So come from?

Drill 2

จะเริน กวา ไน.

Definitely more prosperous
than this.

อัน ซี จะเริน กวา ไน.

It will definitely be more
prosperous than this.

กิด ปาย อัน ซี จะเริน กวา ไน.

I think that it will be more
prosperous than this.

Substitution Drills

Drill 1

อะไรจะรา กัก กวา สะไม จินอ ไน.	The older days were better than today.
เจียา อะว้อธ กัก กวา เจียา พรัก.	Eating rice is better than eating vegetables.
แปอะ สะกน กัก กวา แปอะ กรุงเทพฯ.	Going to Sakorn Nakhorn is better than going to Bangkok.
แฉิง สะลก กัก กวา แฉิง กะตา.	Buying a shirt is better than buying a basket.
เรี๋ยาด ทรอ กัก กวา ตรีฮกา.	Harvesting rice is better than planting rice.

Drill 2

จินอ ไน กับ อะไรจะรา อัน บัน ซาเมาะ?	How do the old times compare with today?
เซี๋ยน น้เตราะะ กับ เซี๋ยน เซี๋ยะ อัน บัน ซาเมาะ?	How does taking care of fish compare with raising cows?
สะกน กับ ละกว่าน อัน บัน ซาเมาะ?	How does Sakorn Nakhorn compare to Nakhorn Phanom?
พาสา ไทรี กับ พาสา ไต่ อัน บัน ซาเมาะ?	How does the Thai language compare with So?
มะเร้าะ มีฮอะอี กับ มะเร้าะ มีฮอะอี สะแงด เยื่อร อัน บัน ซาเมาะ?	How does a fever compare with malaria?

Drill 3

ชนะไม่ จินอ ไน ม่พา นึ่งเนอะ ไค ลี
ละเบอ.

These days are not the same
at all (i.e., they are very
different).

เขียน น้เตราะะ ม่พา นึ่งเนอะ ไค ลี
ละเบอ.

Raising cows is not the same
at all.

ชนะกน ม่พา นึ่งเนอะ ไค ลี ละเบอ.

Sakorn Nakhorn is not the
same at all.

พาชา ไทรี ม่พา นึ่งเนอะ ไค ลี ละเบอ.

The Thai language is not the
same at all.

มะเราะะ มีฮอะอี ม่พา นึ่งเนอะ ไค ลี
ละเบอ.

Having a fever is not the
same at all.

Chapter 12

Planting Rice

Drills: When?, "have nothing", "later on"

Dialogue

ก - ตรีธกา เจ้อ ฮะ?

Have you planted yet?

ข - ตะลิ่ง ฮี ม่เปี้ยายฮ ตัน มี แดอะ.

Our field still doesn't have water.

ข - อะไป เด?

And you?

ก - จังเกาะ กำลัง ซี้ แปะอะ ตรีธกา.

I'm in the process of planting.

ข - ลี ฮะ?

Really?

ข - ญ้างเมาะ ซี้ ตรีธ?

When will you be planting?

ก - กัด ปาย อี ตรีธ ปะแนอ.

I think that I will plant tomorrow.

ข - จังเกาะ ฮะ บั้น ตะ น้โตร่ว ม่เบ็ญ.

I have not done anything.

ข - จังเกาะ อี แปะอะ จ่วย แบะ.

I'll go help you.

ก - เออ บั้น นา.

Oh, yes, do that please.

ข - ฮะ บั้น น้โตร่ว ดอก.

No problem!

ก - กัด ปาย ไฮ ซี้ จ่วย นึ่งเนอะ.

I think that we should help each other.

ก - จังเกาะ ซี้ จ่วย แบะ น้ตุญ.

I'll help you later on.

ข - ม่เปี้ยายฮ บั้น น้โตร่ว เฮย.

Oh, don't worry about that.

Drill 3

ซะไม จินอ ไน ม่า นึงเนอะ ไค ลี
ละเบอ.

These days are not the same
at all (i.e., they are very
different).

เขียน น้เตราะะ ม่า นึงเนอะ ไค ลี
ละเบอ.

Raising cows is not the same
at all.

ซะกน ม่า นึงเนอะ ไค ลี ละเบอ.

Sakorn Nakhorn is not the
same at all.

พาชา ไทรี ม่า นึงเนอะ ไค ลี ละเบอ.

The Thai language is not the
same at all.

มะเราะ มีฮอะอี ม่า นึงเนอะ ไค ลี
ละเบอ.

Having a fever is not the
same at all.

ก - ไส่ ซี้ จ๋ว้าย น้จัก.

We'll help you, our close friend.

ข - ตกลง เจ้อ ปาย อี้ แปอะ จ๋ว้าย จิ้น เจ้อ.

We're agreed then that we will go help each other until we're done.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

ม่เปี้ยยฮ ตัน.

Still do not.

ม่เปี้ยยฮ ตัน มี แดอะ.

Still do not have water.

ตะลึง ฮี ม่เปี้ยยฮ ตัน มี แดอะ.

My fields still do not have water.

Drill 2

ไฮ่ ซี้ จ๋ว้าย.

We will help.

ไฮ่ ซี้ จ๋ว้าย นึ่งเนอะ.

We will help each other.

กิด ปาย ไฮ่ ซี้ จ๋ว้าย นึ่งเนอะ.

I think that we should help each other.

Substitution Drills

Drill 1

พู่่างเเาะ ชี ตรึฮ?	When will you plant?
พู่่างเเาะ ชี ตึค ยาง โ้จะ กะเนึยา?	When will you shoot a rubberband at your friend?
พู่่างเเาะ ชี แปะอะ ละกว่าน?	When will you go to Nakhorn Phanom?
พู่่างเเาะ ชี เรึยาด ทรอ?	When will you harvest rice?
พู่่างเเาะ ชี แปะอะ เล่อ?	When will you go out for fun?

Drill 2

ง้เกาะ ฮะ บึน ตะ น้โรว ม้เบ็ญ.	I have not done anything.
ง้เกาะ ฮะ บึน ตึ น้โรว ม้เบ็ญ.	I have nothing to pull yet.
ง้เกาะ ฮะ บึน เรึยาด น้โรว ม้เบ็ญ.	I have nothing to harvest yet.
ง้เกาะ ฮะ บึน อะแตง น้โรว ม้เบ็ญ.	I haven't said a thing yet.
ง้เกาะ ฮะ บึน ก้อฮ น้โรว ม้เบ็ญ.	I have nothing to chop down yet.

Drill 3

ง่เกาะะ ซี จ่วย แบะ น่ต๋อญ.

I will help you out later on.

ง่เกาะะ ซี แปอะ ละกว่าน น่ต๋อญ.

I will go to Nakhorn Phanom later on.

ง่เกาะะ ซี เจีย พรัก น่ต๋อญ.

I will eat vegetables later on.

ง่เกาะะ ซี แป๊ญ น่ต๋อญ.

I will get better later on.

เยียาง ซี เมีย น่ต๋อญ.

It will rain later on.

Chapter 13

The Weather

Drills: "...or not?", "I think that...", "Last year..."

Dialogue

ก - เหยียง ซี เมีย ลี รี ม่เปี๊ยะฮ นา?

Do you think it will rain?

ข - ม่เปี๊ยะฮ เมีย ดอก ตัง มะลื๋อง
ม่เปี๊ยะฮ มี ละมื๋ล เลย.

No, there aren't even any clouds in the sky.

ก - กี้ด ปาย ม่เปี๊ยะฮ ดูญ เหยียง ซี
เมีย.

I think that in a little while it will rain.

ข - อัน ปะอุฮ คะนาด ปะอุฮ จิ้น แอิด
ม่เปี๊ยะฮ ปิ่น.

It's so hot I can hardly stand it.

ก - ไฮ อี ไอัน เหยียง เมีย อี ปิ่น แดอะ
ชะบัต ตะลืง.

We hope it will rain soon so that we can plant the rice fields.

ข - กุมอ ไฮ น่ตือ ไน แล เหยียง เมีย
แดอะลืบ.

Last year at this time we had a flood.

ข - เมีย กู๋ ชะไจ กะมอ ไฮ เหยียง เมีย
กู๋ ชะไจ กา ไค กวา เมีย กุยาล ไค.

Last year it rained every day. It is better to have rain every day of the year than to have one typhoon.

ก - ซา กี่ ละเบอ.

That's for sure!

ก - อะตึด ฮาญ่วง มี อาย เหยียง เมีย
แย็น จ.

Last week there was a (light) cool rain.

ก - เจ่อ แล มี มะลืงจิงจ้อง ตี๋ย.

And then there was a rainbow.

ก - มะลืงจิงจ้อง แม้จ ไค.

Rainbows are beautiful.

ก - อะไป เฮ้ม ฮะ?

Aren't they?

ข - เอ็ม นา แม้จ ลี.

They definitely are.

ก - ตี วูล ใน เกย มี เมีย กุยาล ฮะ?

Has this village ever had a typhoon?

ข - มี ประเลี้ยยห์ จื่อ จัน ดง ชู จีปือ
ประเลี้ยยห์ ลัง.

We've had so many that have caused many houses to fall apart.

ก - กร่วง ไฮ ใน มี นัช นัตื่อ?

How many seasons does this country of ours have?

ข - มี ไป นัตื่อ.

It has three.

ก - มี นัตื่อ เมาะ เนือยห์?

Which seasons does it have?

ข - มี นัตื่อ เมีย นัตื่อ ฮะแงด นัตื่อ
กุเตา.

There is the rainy season, the cold season, and the hot season.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

อัน ประอุฮ.

It's very hot.

อัน ประอุฮ คะนาด ประอุฮ.

It's extremely hot.

อัน ประอุฮ คะนาด ประอุฮ จัน แอิด
มเปี้ยยฮ ป็น.

It's so hot I can hardly stand it.

Drill 2

มี มะลึงจิงจ้อง.

There is a rainbow.

มี มะลึงจิงจ้อง ตี.

There was also a rainbow.

เจ้อ แล มี มะลึงจิงจ้อง ตี.

And there was also a rainbow.

Substitution Drills

Drill 1

เยี่ยง ชี เมีย ลี รี ม่เปี๊ยะฮ นา?	Do you think it will rain?
กอน ชี แปะะ กรุงเทพฯ ลี รี ม่เปี๊ยะฮ นา?	Do you think your child will go to Bangkok?
น้เตราะะ ชี จิส กอน ปะเลี๊ยะฮ ลี รี ม่เปี๊ยะฮ นา?	Do you think your cows will calve a lot?
อะไป ชี เรี๊ยะด ทรอ ปะเลี๊ยะฮ ลี รี ม่เปี๊ยะฮ นา?	Do you think you will have a big harvest?
อะไล ชี แบ๊ญ ไว ๆ ลี รี ม่เปี๊ยะฮ นา?	Do you think he will recover quickly?

Drill 2

กิด ปาย ม่เปี๊ยะฮ ดูญ เยี่ยง ชี เมีย.	I think in a little while it will rain.
กิด ปาย ม่เปี๊ยะฮ ดูญ กอน ชี แปะะ กรุงเทพฯ.	I think in a little while my child will go to Bangkok.
กิด ปาย ม่เปี๊ยะฮ ดูญ น้เตราะะ ชี จิส กอน ปะเลี๊ยะฮ.	I think that in a little while my cows will calve a lot.
กิด ปาย ม่เปี๊ยะฮ ดูญ ไฮ ชี เรี๊ยะด ทรอ ปะเลี๊ยะฮ.	I think that in a little while we will have a good harvest.
กิด ปาย ม่เปี๊ยะฮ ดูญ อะไล ชี แบ๊ญ ไว ๆ เดอ.	I think that in a little while he will recover.

Drill 3

กุ่มอ ไฮ่ น่ตื้อ ไน และ เขียาง เมียา
แดอะลืบ.

Last year at this time we had
a flood.

กุ่มอ ไฮ่ น่ตื้อ ไน และ กอน แปอะ
กรุงเทพข.

Last year at this time my
child went to Bangkok.

กุ่มอ ไฮ่ น่ตื้อ ไน และ น่เตราะ จิส กอน
ปะเลี้ยายห์.

Last year at this time my
cows had a lot of calves.

กุ่มอ ไฮ่ น่ตื้อ ไน และ ไฮ เรีียด ทรอ
ปะเลี้ยายห์.

Last year at this time we
harvested a lot.

กุ่มอ ไฮ่ น่ตื้อ ไน และ อะไล บัน มะรោះ
มีฮอะอี ชะแงด เขื่อร.

Last year at this time he had
malaria.

Chapter 14

Making Food

Drills: Earliness, "If...then..."

Dialogue

ก - แม่ปะ ะ ไม่ ตะ น้โตรว?

Mother (term of respect for older person) what are you doing?

ข - ง่เกาะ ตะ เจีย.

I'm making food to eat.

ก - อะว้ฮ ไม่ จิ้น เจ่อ ฮะ?

Is your rice ripe yet?

ข - จิ้น เจ่อ จัง ป็น ตะ เจีย.

It's ripe now so I can make it into food.

ก - แม่ปะ ไม่ แหรีอง คะนาด โน๊ะ.

Mother you sure are industrious.

ข - ตะ เจีย เจ่อ แด เม็ก.

Yes, I'm finishing making food so early in the morning.

ข - แค้น ง่เกาะ แม่เปี้ยายฮ ตะ กา ฮะ มี อะเมอะ ตะ โอิน เจีย.

If I don't do it, there won't be anyone who will do it so we can eat.

ก - แม่ปะ ง่เกาะ อี ตะยฮ เล่อ แหว ตุฮ เดอ.

Mother, I'm going to walk (for fun) over there some.

ก - ปอ แอ ย จิกล๊ฮ แด เม็ก โน๊ะ?

Whoa, you (older sister) sure are pounding (rice) early in the morning.

อ - เออ จิกล๊ฮ แด เม็ก แลว्ह.

Yes, I'm pounding early.

อ - จี่เลี้ยะ อากิ อัน พวก ตะ แม่เปี้ยายฮ ป็น.

Later on it will be so hot and sunny that I can't even do it.

ก - ตะปัล น้แต่ื่อง ฮะ?

Is that mortar heavy?

อ - น้ำตึ้ง นา.

Yes, it is very heavy.

อ - แค็น ไฮ แล อะย็อก ม่เปี้ยยฮ บีน.

If we were to try to lift it, we wouldn't be able to.

ก - แอย ไฮ ไน แหรีอง ลี โน๊ะ?

My older sister, you sure are industrious.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

จิ้น เจ่อ.

Already ripe.

จิ้น เจ่อ จัง บีน.

It's already ripe so I can.

จิ้น เจ่อ จัง บีน ตะ เจีย.

It's already ripe so I can make food.

Drill 2

ตะ ม่เปี้ยยฮ บีน.

(I) cannot do it.

อัน พวก ตะ ม่เปี้ยยฮ บีน.

It is so hot and sunny that I can't do it.

จีเลี้ยะ อากิ อัน พวก ตะ ม่เปี้ยยฮ บีน.

Later on it will be so hot and sunny that I can't do it.

Substitution Drills

Drill 1

ตะ เจียา แต เม็ก โน๊ะ?	You are making food early aren't you?
จิกล๊ฮ แต เม็ก โน๊ะ?	You are pounding rice early aren't you?
เตอะ แต เม็ก โน๊ะ?	You came (to visit) early, didn't you?
ตริฮกา แต เม็ก โน๊ะ?	You are planting rice early, aren't you?
เจียา อะว๊ฮ แต เม็ก โน๊ะ?	You are eating early, aren't you?

Drill 2

แค้น จังเกาะ ม่เปี้ยายฮ ตะ กา ฮะ มี อะเมอะ ตะ โอิน เจียา.	If I don't do it, then there won't be anyone to do it so we can eat.
แค้น จังเกาะ ม่เปี้ยายฮ แปอะ แต เม็ก กา ฮี แปอะ เจียา.	If we don't go early, then we will go so slowly.
แค้น จังเกาะ เรี้ยน พากา ไทรี กา จังเกาะ เวอะ แอิด.	If I study So, then I will be happy.
แค้น จังเกาะ ม่เปี้ยายฮ เจียา กา จังเกาะ มะฮ้าง.	If I don't eat, then I will be hungry.
แค้น จังเกาะ ม่เปี้ยายฮ อะเดาะ ประะ กา จังเกาะ มัฮ อะจอ ม่วย โต่ แล๊วห์.	If I don't save money up, then I will be equal to a dog.

Drill 3

แค้น ไฮ แล อะย็อก ม่เปี้ยยฮ บีน.

If we were to try to lift it, we couldn't.

แค้น ไฮ แล กัน ม่เปี้ยยฮ บีน.

If we were to wait, we couldn't.

แค้น ไฮ แล ง่วาด ม่เปี้ยยฮ บีน.

If we were to try to drink it, we couldn't (because we don't like it).

แค้น ไฮ แล ดี ม่เปี้ยยฮ บีน.

If we were to try to pull it, we couldn't.

แค้น ไฮ แล ตะมมอ เม็ก ม่เปี้ยยฮ บีน.

If we were to try to wake up early, we couldn't (because we're lazy).

Chapter 15

Bamboo Strips

Drills: "make ___ to ___", Whatever, Concerted Action

Dialogue

ก - ม่เปี้ยห์ ๑ แปะอะ เมอะ?

Father (respect term to someone older), where are you going?

ข - แปะอะ ก้อฮ อะล่ว่าง อาลา
ตะ ละบีก.

I'm going to cut down some bamboo trees to make bamboo strips with.

ก - อี ตะ น้โตร่ว?

What will you do (with them)?

ข - อี ตาญ เตือบ โจ๊ะ อะว้ฮ.

Someone will weave a rice basket (with them).

ก - อะล่ว่าง ไน ตะ น้โตร่ว บีน เนื่อยห์?

What (other) kinds of things can you do with this bamboo tree?

ข - ตะ บีน ปะเลี้ยยห์ เน่ว อะล่ว่าง ไน.

You can do all sorts of things with this tree.

ข - ตาญ กะตา กา บีน.

You are able to weave baskets.

ข - ตาญ แค็อง จิต่วก เขียะ กา บีน.

You can weave something to keep fish in the water with.

ข - ระก้อง กู้ นะ กา เปีย นึงเนอะ ตะ
ชา ไน แล้วยห์ กู้ ชะง.

The older men, almost all of them, then work together like this every day.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

แปะ ก๊อฮ อะล่วาง.

I went to cut down a tree.

แปะ ก๊อฮ อะล่วาง อาลา.

I went to cut down a bamboo tree.

แปะ ก๊อฮ อะล่วาง อาลา ตะ ละบีก.

I went to cut down a bamboo tree to make bamboo strips with.

Drill 2

ตะ บีน.

I'm able to do it.

ตะ บีน ปะเลี้ยยห์ เน่ว.

I'm able to do many things.

ตะ บีน ปะเลี้ยยห์ เน่ว อะล่วาง ไน.

I'm able to do many things with this tree.

Substitution Drills

Drill 1

อี ตาฉุ เตือบ โจ๊ะ อะว้อ.	Someone will weave a basket for keeping rice (with it).
อี ตาฉุ กะตา โจ๊ะ ชะลก โจ้ง.	Someone will weave a basket for keeping clothes with it.
อี ตะ ดง รับ กุมน.	He will make a house for his daughter-in-law.
อี ตะ เกาะ โจ๊ะ อะล็ก.	Someone will make a hut for keeping pigs.
อี จ่วยห์ กะตา โจ๊ะ อะว้อ.	He will look for rice for his younger sibling.

Drill 2

ตาฉุ แค็อง จิต่วก เชียะ กา ป็น.	You can weave something for keeping fish in (with it).
ตะ จ้ง ตอ เจ้อม กา ป็น.	You can make something for trapping birds (with it).
อะล็ก เจียว ตะ ตะล้ง ไ้น กา ป็น.	The pigs work on clearing the trees so we can farm rice.
ตาฉุ รมัด ชะลก โจ้ง กา ป็น.	You can weave something for keeping clothes in (with it).
ตะ ชู เชียน อะล็ก กา ป็น.	You can make a hut for taking care of pigs with it.

Drill 3

ระก้อง กู้ นะ กา เปียา นิงเนอะ ตะ ซา
โน และ กู้ ซะไ.

All the men can then work
together like this every day.

ระก้อง กู้ นะ กา เปียา นิงเนอะ เจีย
อะว้อ ซา โน และ กู้ ซะไ.

All the men can eat together
like this every day.

ระก้อง กู้ นะ กา เปียา นิงเนอะ เรียน
พาซา โทริ ซา โน และ กู้ ซะไ.

All the men can then study
So together like this every
day.

ระก้อง กู้ นะ กา เปียา นิงเนอะ เร่าะ ออ
ซา โน และ กู้ ซะไ.

All the men can then be
happy like this together
every day.

ระก้อง กู้ นะ กา เปียา นิงเนอะ เป่ ซา โน
และ กู้ ซะไ.

All the men can then win
together like this every day.

Chapter 16

Going to Bangkok

Drills: ".....,that", "What did you___about___", "to want to___"

Dialogue

ก - แชม ญ เกย แปะอะ กรุงเทพฯ อะ?

Have you (younger sibling) ever gone to Bangkok?

ข - เกย นา. เกย แปะอะ. แปะอะ ตะเจียวน บาร กุมอ.

Yes I have. I went to work for two years.

ก - แชม แปะอะ ตะ เจียวน น้โตรว์ ดี กรุงเทพฯ กี่?

What work did you do there in Bangkok?

ข - อี แปะอะ ตะ เจียวน โรงเจียวน ตะอายฮ.

I went to work in a clothing factory.

ก - แชม แปะอะ แอิด ทว เมาะ ดี กรุงเทพฯ กี่?

Where did you live in Bangkok?

ข - อี แปะอะ แอิด ทว ซะพานดำ คลองเตย.

I lived in Saphan Dam in Khlong Toey.

ก - แอิด กรุงเทพฯ เรอะ อะ?

Were you happy living in Bangkok?

ข - แค็น มี ประะ กา กัก แลัวห์. แค็นม่เปี้ยายฮ มี ประะ กา ตัก กวา แอิด ดีวิล ไฮ.

If you have money it's good, but if you don't, it's harder than living in our village.

ก - แอิด กรุงเทพฯ กัก ซาเมาะ?

How was it better living in Bangkok?

ข - ดี กรุงเทพฯ ละก้วย ปะเลี้ยายห์ ลัดปะเลี้ยายห์.

In Bangkok there are a lot of people and cars.

ข - แปะอะ เมาะ กา ซาмай อี ป็น น้โตรว์กา มี กู เนว.

You can go anywhere you want easily and if you want to get anything, you can get all sorts of things.

ข - ดี อี ม่เปี้ยยฮ มั๊ก กา มี ดีย.

There are also things that I don't like.

ก - มี น้โตรว เนือยห์?

What are some of those things?

ข - มี แล้วห์ ละก้วย ที ตะ เจี้ยน นึ่ง
ระเนอะ อะไล มั๊ก จ่วยห์ พะญา แอิด
มาเรือฮ.

There are people you work together with who are always trying to cause trouble all the time.

ข - ม่เปี้ยยฮ มี น้โตรว กา จ่วยห์
พะญา โจ๊ะ ปวาง เจาเนี้ยย.

If they don't have anything to do, they will complain about others to the boss (trying to make themselves look good).

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

อะไล มั๊ก.

He likes.

อะไล มั๊ก จ่วยห์ พะญา.

He likes to look for trouble.

อะไล มั๊ก จ่วยห์ พะญา แอิด มาเรือฮ.

He likes to cause trouble all the time.

Drill 2

ม่เปี้ยยฮ มั๊ก.

He doesn't like.

ดี ฮี ม่เปี้ยยฮ มั๊ก.

which I don't like.

ดี ฮี ม่เปี้ยยฮ มั๊ก กา มี ดีย.

There are some things I don't like.

Substitution Drills

Drill 1

แซม แปอะ ตะ เจียน น้โรว์ ดี
กรุงเทพ กี่?

What did you do for work in
Bangkok?

แซม แปอะ แอิด ทว เมาะ ดี กรุงเทพ
กี่?

Where did you live in
Bangkok?

แซม เจาะ น้โรว์ ดี วิล กี่?

What did you string up while
you were there in the
village?

แซม แปอะ ม่วาบ น้โรว์ กี่?

What did you go to present?

แซม ตะ น้โรว์ ดี ตะลิ่ง กี่?

What did you farm when you
worked in the paddy fields?

Drill 2

แอด กรุงเทพฯ กัก ซาเมาะ?

What did you like about Bangkok?

แอด กรุงเทพฯ ตัก ซาเมาะ?

What was bad about Bangkok?

แอด กรุงเทพฯ มัก นัโตร่ว?

What did you like about Bangkok?

แอด กรุงเทพฯ เราะ ซาเมาะ?

What did you admire about Bangkok?

แอด กรุงเทพฯ วัร ซาเมาะ?

What did you hate about Bangkok?

Drill 3

แปอะ เมาะ กา ซาмай อี บิน นัโตร่ว กา
มี กู๋ เนว.

Going anywhere you want is easy, and if you want to get anything you can get it.

แปอะ เมาะ กา ระนุ่ฮ อี บิน นัโตร่ว กา
ระนุ่ฮ.

Going anywhere is difficult and if you want anything it's difficult to get.

แปอะ เมาะ กา ไว อี บิน นัโตร่ว กา บิน.

Going anywhere is fast and you can get what you want easily.

ตะ ซาเมาะ กา ซาмай อี บิน นัโตร่ว กา
ซาмай.

Doing anything is easy and getting what you want is easy.

เรียน ซาเมาะ กา ระนุ่ฮ อี บิน นัโตร่ว กา
ระนุ่ฮ.

Studying anything is difficult and if you want anything, it's difficult.

Chapter 17

Invitation to Go Bird Trapping

Drills: Time (days), "go with___", "Don't___"

Dialogue

ก - ม่เปี้ยาห์ เกื่อ ปะแนอ น้จัก อี แปอะ
เมาะ?

(Father) Salt where will you
go tomorrow?

ข - ปาย อี แปอะ ตอ เจ้อม.

I will go trap birds.

ก - แปอะ ตอ เจ้อม ทว เมาะ?

Where will you go trap birds?

ข - แปอะ ตอ ทว ตะลึง ไฮ ดุฮ แล้วห์.

I'll go trapping in that paddy
field of ours over there.

ก - น้จัก แปอะ นึง อะเมอะ?

Who will you go with?

ข - ง่เกาะ แปอะ นึง บัก ง่วน.

I'll go with Mr Nguan.

ข - เฮย ง่วน น้จัก อะตึง จิง ตอ เจ้อม
น้ชิ ไต?

Hey Nguan! How many bird
traps are you going to bring?

ง - อะตึง ชึง ไต.

I'll bring five.

ง - น้จัก เด?

How about you, friend?

ข - ง่เกาะ มี ม่วย จิต.

We have ten.

ข - ง่เกาะ อะตึง ญ.

We'll take all of them.

ง - โอ น้จัก กา ป็น เจ้อม ปะเลี้ยายห์
กwa ไฮ แล้วห์.

Oh friend! Then you will
certainly get more birds than
us.

ข - ม่เปี้ยายฮ บัน น้ไรว่ ดอก.

Don't worry about that.

ข - แค้น ไฮ ป็น ปะเลี้ยายห์ ไฮ กา ชี
ม่แปก น้จัก ตี.

If I get a lot, then we'll
divide them up and share.

ข - แฮอะ นัตรู๋มิด ลัฮ.

You don't need to be afraid.

ง - เออ แชน.

OK then, I'll go.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

นัจัก อะตึง จิง.

You take a trap along.

นัจัก อะตึง จิง ตอ เจื่อม.

You take a trap along to trap birds.

นัจัก อะตึง จิง ตอ เจื่อม นัจิ ได้?

How many traps will you take along to trap birds?

Drill 2

นัจัก กา บิน เจื่อม.

You will get birds.

นัจัก กา บิน เจื่อม ปะเลี้ยายห์.

You will get a lot of birds.

นัจัก กา บิน เจื่อม ปะเลี้ยายห์ กวา ไฮ
แล้วห์.

You will certainly get more birds than us.

Substitution Drills

Drill 1

มั่วเปี้ยห์ เกื่อ ปะแนอ นัจัก อี แปอะ เมาะ?	Salt, where will you go tomorrow?
มั่วเปี้ยห์ เกื่อ จิไน่ นัจัก อี แปอะ เมาะ?	Salt, where will you go today?
มั่วเปี้ยห์ เกื่อ มะไฮ่ นัจัก แปอะ เมาะ?	Salt, where did you go yesterday?
มั่วเปี้ยห์ เกื่อ นัเตรียญักกี นัจัก อี แปอะ เมาะ?	Salt, where did you go day before yesterday?
มั่วเปี้ยห์ เกื่อ ปรา นัจัก อี แปอะ เมาะ?	Salt, where will you go day after tomorrow?

Drill 2

นัจัก แปอะ นึ่ง อะเมอะ?	Who will you go with?
งักเกาะ แปอะ นึ่ง บัก ง่วน.	I will go with Mr Nguan.
งักเกาะ เตอะ นึ่ง บัก ง่วน.	I will come with Mr Nguan.
งักเกาะ แอิด นึ่ง บัก ง่วน.	I will stay with Mr Nguan.
งักเกาะ ตะ ตะลึง ตะร่า นึ่ง บัก ง่วน.	I will work on the farm with Mr Nguan.

Drill 3

แฮอะ นัตรูฮมีด ลัฮ.

Don't be afraid.

แฮอะ ตะ ม่เปี้ยยฮ แจ็อบ ลัฮ.

Don't do evil.

แฮอะ อะกาจ ลัฮ.

Don't be lazy.

แฮอะ จั่วยห์ พะญา ลัฮ.

Don't look for trouble.

แฮอะ เต็ญ นัตร่วย ลัฮ.

Don't hit the chickens.

Chapter 18

Going Bird Trapping

Drills: Taking Someone Somewhere, "How is ___ done?", To Put Up

Dialogue

ก - ชิด ปะแนอ ตะมมอ แต เม็ก เดอ.	Tomorrow, why don't you wake up early.
ข - จังเกาะ ชี เปียา แปอะ ตอ เจ้อม.	We will take you to hunt for birds.
ข - แปอะ ตอ เจ้อม ตะ ซาเมาะ?	How will we go about that?
ก - จังเกาะ ม่เปี้ยายฮ ดั่ง.	I don't know.
ข - กา แปอะ กับ จังเกาะ.	Well, then why don't you come with me (I'll lead).
ข - จังเกาะ ชี อะแตง โอิน.	I'll tell you about how to do it.
ก - แปอะ แชน.	OK, I'll go along with that.
ก - แปอะ จินอ ไน จ่วย อะแตง นิง เดอ ปาย ตะ ซาเมาะ?	(next day) Let's go. Please tell me how it's done.
ข - โล่น บอน โต อัน ม่เปี้ยายฮ มี ตะนมอะล่วาง ปุด.	Look for a place that doesn't have any big trees.
ข - มี แต ตะนมอะล่วาง นกียห์ ๆ.	But, that has small trees.
ข - เจ้อ แล แปะ อะจุฮ จิง ตอ เจ้อม.	And then, you take the bird trap (there).
ข - เจ้อ แล ปุยฮ กูแตก.	And then, you sweep the area clean.
ข - เจ้อ แล อีต จิง ปัก อะเตาะ.	And then you take the trap and stick it in the ground.

ข - เจ้อ แล อีต ปด อาปิก แปง จิง.

And then take branches and cover it up.

ข - เจ้อ แล ลีต ตัฮ ก็.

And then you get away from it.

ข - จ็อก จู๋ ดง.

Then, go on home.

ข - ซะแม็กกิ จัง แปอะ มะะ.

In the morning, go and look at it.

ข - แค็น ปีน เจ้อม อี ตะ นโตร์ว เนื่อยห์ เจีย?

If you catch some birds, what are you going to do about eating them?

ก - จ็อก โ่ว ปาย โป๊พะ เน่ว ตะ.

I say that I will do all sorts of things.

ก - ตะ เลียบ อัง เจีย.

I will roast that unexpected fortune right up and eat it.

ก - เตียง รือฮ เนื่อยห์ อะเตาะ เจีย ดูญ.

I will dry out some of it to put away to eat for a long time.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

ม่เปี้ยายฮ มี ตะแนมอะล่ว่าง ปู้ด.	There are no tall trees.
โต้ อัน ม่เปี้ยายฮ มี ตะแนมอะล่ว่าง ปู้ด.	It has no tall trees.
โล่น บอน โต อัน ม่เปี้ยายฮ มี ตะแนมอะล่ว่าง ปู้ด.	Look for a place that has no tall trees.

Drill 2

แบะ อะจู้ฮ.	You put.
แบะ อะจู้ฮ จิ่ง ตอ เจื่อม.	You put a bird trap.
เจ้อ แล แบะ อะจู้ฮ จิ่ง ตอ เจื่อม.	And then you put a bird trap (there).

Substitution Drills

Drill 1

จ้เกาะ ซี้ เปี้ยา แปะอะ ตอ เจื่อม.	I will take you to hunt for birds.
จ้เกาะ ซี้ เปี้ยา แปะอะ เล่อ.	I will take you out for fun.
จ้เกาะ ซี้ เปี้ยา กูไป แปะอะ อะฮฮ.	I will take my wife for a visit.
จ้เกาะ ซี้ เปี้ยา กอน แปะอะ เล่อ.	I will take my child out for fun.
จ้เกาะ ซี้ เปี้ยา กะเนี้ยา แปะอะ ตะ เวียะ นึ่งเนอะ.	I will bring my friend to work with me together.

Drill 2

แปะ ตอ เจ็อม ตะ ซาเมะ?

How is trapping birds done?

ปะตีญ จีเรียก ตะ ซาเมะ?

How is taking care of
buffalos done?

ป่วน ตะ ซาเมะ?

How is Thai dance done?

กะตุญ อะล่าวาง ตะ ซาเมะ?

How is rooting out trees
done?

แบ็ญ มะเระะ มีฮอะอี ชะแงด เยื่อร ตะ
ซาเมะ?

How do you recover from
malaria?

Drill 3

อีต จิง ปัก อะเตาะ.

Take the trap and thrust it in
(the ground).

อีต ปะระ อะเตาะ.

Take money and put it away.

อีต พะญา อะเตาะ.

Take the teaching and put it
away (in your head).

อีต อะฮ้าน อะเตาะ.

Take some food and put it
away.

อีต เจ็อม รือฮ เนือยห์ อะเตาะ.

Take some dried bird and put
it away.

Chapter 19

Growing Up

Drills: "One day...", Cause, What If?

Dialogue

ก - ก่อน แอ ย ไบ บัน ละ ก้วย นั บมือ ปุด.

My eldest daughter, we people one day grow up.

ก - ม่เปี้ยห์ กา อะแตง อะไป อะเตาะ
ปาย อะเตาะ อะไป ปุด ไวห์.

I will tell you all something to put away in your mind for when you are older.

ก - เจ่อ แล ไอัน อะไป จ่วยห์ ปะระ แยง
อะเตาะ ไอัน บัน ไกรวัน.

You all need to look for money to put away so that you will some day have a treasure.

ก - เวเลี่ยา ไส เทาแก ไส กา อี ไอัน
กอน รัง มี.

By doing this, when we are old then we have gotten enough to cause our children to have riches.

ก - มี ตะลิ่ง มี ตะรำ มี ชวน มี ดง.

We'll have rice fields, plantations, fields and a house.

ข - แค้น ไส อะ มี เด?

And what if we don't have this?

ก - แค้น ไส อะ มี กา มัฮ อะจอ ม่วย ได้
แล้วห์.

If you don't then you will be equal to only a dog.

ก - ดงกร่วง เน่า กา วัร.

Your countrymen will hate you.

ข - โอ ซา กี่ ไน๊ะ?

Oh, it's like that, huh?

ก - ม่ปี ม่เปี้ยห์ จัง เปีย ไส ตะ ไส ซี
จื่อ อะเตาะ พะญา ได้ ไม่ ซอน ฮี ไน.

Your parents would like for you to remember well about this teaching which we have told you about.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

ม่เปี้ยาห์ กา อะแตง อะไป อะเตาะ.	I (your father) am telling you you should put this away (in your mind).
ม่เปี้ยาห์ กา อะแตง อะไป อะเตาะ ปาย อะเตาะ อะไป ปู้ด ไว๋ห์.	I am telling you you should put this away in your head. When you are older.....
ม่เปี้ยาห์ กา อะแตง อะไป อะเตาะ ปาย อะเตาะ อะไป ปู้ด ไว๋ห์ เจ่อ แล ไ๋น อะไป จ๋วายห์ ปะระ แยง อะเตาะ ไ๋น บัน โก้ววัน.	I am telling you you should put this away in your head. When you are older you should put money away so that you will have a treasure.

Drill 2

ไฮ ซี้ จื่อ อะเตาะ พะญา.	We will remember well about this.
ม่ปี่ ม่เปี้ยาห์ จัง เปีย ไฮ ซี้ ตะ ซี้ จื่อ อะเตาะ พะญา.	Your parents would like for you to remember well about this.
ม่ปี่ ม่เปี้ยาห์ จัง เปีย ไฮ ซี้ ตะ ซี้ จื่อ อะเตาะ พะญา ซอน ฮี โต๋ ไม๋ ไน.	Your parents would like for you to remember well about this teaching which we have told you about.

Substitution Drills

Drill 1

ไฮ บัน ละก้วย นั้มือ บุด.

We people will grow up one day.

ไฮ บัน ละก้วย นั้มือ แปะอะ ละกว่าน.

We will one day go to Nakhorn Phanom.

ไฮ นั้มือ ซี้ เรี้ยาด ทรอ ปะเลี้ยายห์.

We will one day harvest a lot.

ไฮ นั้มือ ซี้ ร่วง เปรง เราะะ.

We will one day sing happily.

กอน นั้มือ ซี้ แปะอะ เรี้ยน.

One day, my child will go to study.

Drill 2

ไฮ กา อี ไ๋น กอน รัง มี.

We would like to make our children rich.

ไฮ กา อี ไ๋น กุไป เราะะ ดีย.

I would like to cause my wife to be happy.

ไฮ กา อี ไ๋น กอน วิด.

We would like to cause our kids to be safe.

ซา กี่ กา อี ไ๋น ไฮ เบ็จ ซามาย.

Like this, we would like to cause us to sleep well.

ไฮ กา อี ไ๋น จ่วย อะยาก ดีย.

I would like to cause my husband to be helped.

Drill 3

แค้น ไส้ ฮะ มี เเค?

And if we don't have it?

แค้น ไส้ มะร่าะ เเค?

And if we get sick?

แค้น ไส้ ฮะ วิด เเค?

And if we are not safe?

แค้น ไส้ ฮะ เบ๊จ ซาบาย เเค?

And if we don't sleep well?

แค้น ไส้ ฮะ รั่ง เเค?

And if there are no riches?

Chapter 20

Daughter-in-law

Drills: Invitation (less formal), "like that", "if it's like that"

Dialogue

ก - บ๊น ซาเมาะ?

How are you?

ก - อะเนี้ยดอง อะไป เราะะ ออ กู๋ นะ ฮะ?

How is everyone in your family?

ข - เออ เราะะ ออ แอิด นา.

Uh, everyone is fine.

ก - ฮี แปอะ ฮะฮือฮ อะไป เจ่อ แล ฮี
อะเปลือฮ อะไป ปาย ฮี เวเลีย มุต แอิด
ดง ไน กุมนัน ตั้งโกลิ่ง ดง บ๊น ฮะ?

When we want to come visit you, are we allowed to go in this house?

ข - บ๊น นา แต มี ม่วย บอน ตั้งโกลิ่ง
กุมนัน มุต ตีน มเปี้ยยฮ บ๊น.

Yes, but, there is one place where daughter-in-laws can't step.

ข - อัน ฮี เลื่อยฮ กะมุต เอาะ.

It is because you will transgress the spirits of our great-grandparents.

ข - กะเนีย เตอะ ดง เตอะ ฮู กา
มเปี้ยยฮ ไอน มุต โกลิ่ง เน้า ตัน.

When your friends come visit this house, they can't go in that room either. (We're afraid) We will transgress the spirits.

ข - เตอะ ดง เตอะ ฮู กา เจีย อะว้อ
ไวห์ นา.

Well, when you come to the house you have to come in and eat some rice.

ก - โอ มเปี้ยยฮ บ๊น นัโตร่ว นา.

Oh, no. Never mind.

ข - โอ มเปี้ยยฮ บ๊น แล๊วห์.

Oh, you can't say that.

ข - ต้อง เจีย.

You have to eat something.

ข - คำ ดงกร่วง ฮี เน่า ตัน จัน ดง จัน ชู
กา เจีย ะว๊ฮ กู๋ นะ.

The teaching of our
countrymen is that when you
come to visit at our house,
each person must eat
something.

ก - โอ ะเนี้ยวี่ล ะไป ไน แฉือบ บัน
ชา ไน ไน?

Oh, this village of yours is
strong like this, isn't it?

ก - เจีย กา เจีย แค้น.

I'll surely eat then if it's like
this.

ก - คอบคุณ เดอ.

Thank you.

Build-up Mimicry Drills

Drill 1

อะเบลื้อฮ ะไป ปาย...

I ask that...

อะเบลื้อฮ ะไป ปาย เวเลี้ยา แอิด ดง
ไน...

I ask you that when we are at
this house...

อะเบลื้อฮ ะไป ปาย เวเลี้ยา แอิด ดง ไน
กูมัน ซี มุด ตังโกลิ่ง ดง บัน ฮะ?

I ask you about when we are
at this house, can we enter
inside the house?

Drill 2

กะเนี้ยา เตอะ ดง เตอะ ชู.

When friends come to the
house...

กะเนี้ยา เตอะ ดง เตอะ ชู กา ม่เปี้ยายฮ
ไอน มุด โกลิ่ง.

When friends come to the
house they cannot enter
inside (that room).

กะเนี้ยา เตอะ ดง เตอะ ชู กา ม่เปี้ยายฮ
ไอน มุด โกลิ่ง เน่า ตัน.

When friends come to the
house they cannot enter
inside (that room), because
we're afraid it will transgress
the spirits.

Substitution Drills

Drill 1

เต๋อะ ดง เต๋อะ ชู กา เจีย อะวัฮ ไวห์.

When you come to the house,
you have to eat.

เต๋อะ ดง เต๋อะ ชู กา ง่วาด แดอะ แย็น
ไวห์.

When you come to the house,
you have to have some cold
water.

เต๋อะ ดง เต๋อะ ชู กา ง่วาด กาแฟ ไวห์.

When you come to the house,
you have to have some
coffee.

เต๋อะ ดง เต๋อะ ชู กา อะแตง พะญา ไวห์.

Come to the house and tell
me about it.

เต๋อะ ดง เต๋อะ ชู กา ตะมึง พะญา ไวห์.

Come to the house and obey
the word.

Drill 2

อะเนียวิล อะไป ไน แจ็อบ บัน ซา ไน
ไน๊ะ?

This village of yours is
strong like this, isn't it?

กอน อะไป ไน ไค บัน ซา ไน ไน๊ะ?

Like this, your child is good,
isn't he?

อะเนียดง อะไป ไน แทร็อง บัน ซา ไน
ไน๊ะ?

Like this, your family is
diligent, isn't it?

พิทืซุควาน อะไป ไน แม็จ บัน ซา ไน
ไน๊ะ?

Like this, your marriage
ceremony is beautiful, isn't
it?

อาย ไน ปะอุฮ บัน ซา ไน ไน๊ะ?

Like this it's very hot out,
isn't it?

Drill 3

เจีย กา เจีย แค็น.

If it's like this then I'll eat.

แปะ เล่อ กา แปะ เล่อ แค็น.

If it's like this, then I'll
surely go out.

แปะฉ่วง กา แปะฉ่วง แค็น.

If it's like this then I can
surely lead.

วิต กา วิต แค็น.

If it's like this then I can
surely escape.

ตั๊ฮ กา ตั๊ฮ แค็น.

If it's like this then I can
surely be loosened.

Rhyming Dictionary

-	ງ	repeat
-	ກ	Person #1
-	ທ	Person #2
-	ອ	Person #3
-	ງ	Person #3
mp _i :	ມ່ປີ	mom
ti :	ຕີ	pull,drag
ki :	ກີ	that
ntri _i an _g ki :	ນໄຕຣີຢາຢູ່ງກີ	day before yesterday
mi :	ມີ	have
mahhi :	ມັອ່ອີ	only this
ti :	ຕີ	at/which/that
t ^h i :	ທີ	which
?i :	ອີ	will(go)
m _w h [?] a [?] i :	ມີອະອີ	fever
si :	ຊີ	will(do)
si :	ຊີ	color
pe :	ເປ	win,win out, overcome,defeat
de :	ເດ	what about (you)?

te:	แต่	from, but
t ^h awke:	เทาแก่	old person
ka:fe:	กาแฟ	coffee
le:	แล้ว	then
napmɯ:	นับมือ	"one day"
ntw:	นั้ตื้อ	season
cw:	จื้อ	times
cw:	จื้อ	remember
ce:	เจ้อ	already
le:	เล้อ	for fun
labə:	ละเบอ	much
də:	เดอ	emph
ʔə:	เออ	O,uh,yeah
yə:	เยอ	to invite
tamɿ:	ตะम्मอ	to awake oneself
panɿ:	ปะแนอ	tomorrow
mp ^h a:	ม่พา	not the same
kata:	กะตา	basket
ku:ta:	กุต่า	vomit

ka:	กา	then
?amerika:	อะเมริกา	America
trw _h ka:	ต _ร ีฮกา	plant rice
na:	นา	respect part.
p ^h apa:	พะญา	about
sa:	ซา	like
p ^h asa:	พาซา	language
?arai?ara:	อะไรอะรา	old times
pra:	ปรา	day after tomorrow
la:	ลา	polite part.
?a:la:	อาลา	bamboo
kwa:	กวา	more than
cu:	จู่	return
?acu:	อะจู่	take
ku:	กู่	every
taku:	ตะกู่	to sit
kru:	ครู	teacher
su:	ซู	hut, cottage
wu:	วู่	tell

ʔo:	โอ	oh!
ki:lo:	กิโล	kilos
to:	โต	clfr-bodies/ animals/clothing
thro:	โหร	So
rawo:	ระไว	to speak
po:	ปอ	Wow!
to:	ตอ	trap
ʔaco:	อะจอ	dog
ʔo:	ออ	well
mo:	มอ	doctor
kamo:	กะมอ	year
kumo:	กุมอ	year
ciwo:	จिनอ	now
thro:	ทรอ	paddy ears
pi_a	เปี้ยา	carry, concerted action
ci_a	เจี้ยา	slowest
mi_a	เมี้ยา	raining
kan_i_a	กะเนี้ยา	friend

we:li_a	เวเลีย	when(during)
cia	เจีย	eat
kwə	เกือ	Salt(name)
ta_i	ไ้	Thai
ca_i	ใจ	use
ma_i	ไม	2ps(formal)
cina_i	จไน	today
pai	ไป	three
?apai	อะไป	you(to younger)
rapai	ระไป	girl
kupai	กูไป	wife
p ^h ai	ไพ	stay
t ^h ai	ไท	at
dai	ได	emph
k ^h awcai	เคาใจ	understand
k ^h ai	ไค	good
samai	ซะไม	times
nai	ไน	this
sagai	ซะง	day

te:ʔarai	แต่อะไร	old times
nchrai	นั้ไชร	month
ʔalai	อะไ	he,she,they
hai	ไฮ	we(incl),I
wai	ไว	fast
hãi	ไฮ̃	past
mahãi	มะไฮ̃	yesterday
tʰe:p	เทพ	Thep(name)
krungtʰep	กรุงเทพฯ	Bangkok
dʌʔlɯp	แต่อะลืบ	flood
təp	เต็อบ	woven basket
cʌp	แจ็อบ	well done,strong
ra_p	รืบ	receive
kap	กัับ	with
ki_əwkap	เก็วกับ	concerning
li_ ap	เล็ยาน	unexpected fortune
mu_ ap	ม่วาน	give,present,submit, entrust
di:t	ดีด	shoot
ʔi:t	อีด	take

ʔatɨ́t	อะติ๊ด	week
cɨ́t	จิด	tens
lɨ́t	ลิด	to run away
tamit	ตะมิด	next time
sit	ซิด	Seet(name)
wit	วิด	to escape danger
si:wit	ชีวิด	life
pat ^h ɛ:t	ปะเทด	country
dwənsipʔet	เดือนสิบเอ็ด	eleven
saŋɛ:t	ซะแงด	cold
kwɨ́t	กิด	think
ntru_hmwɨ́t	นัตรูฮมีด	afraid
ʔʌ:t	แอิด	to be at
prasʌ:t	ประแซิด	Prasert
ba:t	บาด	baht
k ^h ana:t	คะนาด	size, most
tala:t	ตลาด	market
tapa_t	ตะปัด	six
rama_t	ระมัด	gather together

sup ^h at	ซุพัต	Suphat
bat	บัด	greens, grass
sabat	ชะบัด	planting
mat	มัด	in the future
pu:t	ปู่	big
p ^h u:pu:t	พู่ปู่	older kids
mu:t	มู่ด	enter
kamu:t	กะมู่ด	spirit(not-human)
k ^h o:t ^h o:t	คอไทด	excuse me
po:t	ปัด	twig, branch
lo:t	ลัด	vehicle
lot	ลด	discount
ri:at	รียาด	harvest
ci:kiət	จีเกียด	near
pri:ət	เปรียด	banana
ŋu:at	งวาด	drink
be:c	เบ้จ	sleep
mɛ:c	แม่จ	beautiful
te:c	แต้จ	sell

ʔakɑːc	อะกาจ	lazy
ʔaliːk	อะลี้ก	pig
ʔiːk	อีก	another
mpɛːk	ม่แปก	divide
kuːtɛːk	กูแตก	land, dirt
sɛːk	แซก	request
labuːk	ละปี้ก	bamboo strips
mɛːk	เม็ก	early A.M.
samʌːk	ซะแม็ก	morning
ʔayaːk	อะยาก	husband
kaːk	กัก	good
maːk	ม่ก	like
pak	ปัก	to insert, stick in
bak	บั๊ก	Mr
ncak	นัจัก	friend (you, he)
pʰrak	พรั๊ก	vegetables
toːk	ตัก	poor, difficult
salok	ซะลก	shirt
ʔaːpoːk	อาปี้ก	cover up

dɔ:k	ดอก	politely
sɔ:k	ซอก	rice straw
ŋɔk	ง็อก	Ngawk(name)
ʔayɔk	อะย็อก	lift
ci:rjək	จีเร่ยก	buffalo
ci:tuək	จีต่วก	concealing
p ^h uək	พวก	sunshine
biʔ	บี	little
tiʔ	ติ	in
ʔa:kiʔ	อากิ	moment,suddenly
samʌ:kkiʔ	ซะแม็กกิ	tomorrow AM
ŋiʔ	ญี	all of them
pasiʔ	ปะซี	thats too bad
hiʔ	ฮิ	I,we
nchiʔ	หนี	how many
mpe ₂ ʔ	ม่เปะ	mother
bɔ ₂ :p ^h ɛʔ	โม่แพะ	a ton
bɛʔ	แบะ	you(informal)
t ^h ɛ:pkat ^h ɛʔ	แทบกะแทะ	2 bulls pulling together

mɛʔ	มะ	look at
lɛʔ	ละ	emph
lɯ́ʔ	ลี้	definitely
rɯʔ	รึ	or
tɤ́ʔ	เต๋อะ	come
ʔamɤ́ʔ	อะเม๋อะ	anyone, who
ranɤʔ	ระเนอะ	together
nɯŋnɤʔ	นึ่งเนอะ	one another
pʌʔ	แปอะ	go
tw:pʌʔ	ตอแปอะ	next, following, later
dʌʔ	แดอะ	water
sʌʔ	แซอะ	don't
ʔasʌʔ	อะแซอะ	chaff
taʔ	ตะ	make/work/build
kaʔ	กะ	will
naʔ	นะ	clfr-people
ɲaʔ	ญะ	with(a friend)
paraʔ	ปะระ	money
laʔ	ละ	per

ha?	ฮะ	no
ha?	ฮะ	Question mark
cu?	จุ	until
no_?	โน๊ะ	No?
co_?	โจ๊ะ	in,put in
ηkə?	ง่เก๊ะ	1ps
rə?	ร่ำะ	happy
marə?	มะร่ำะ	sick
ntrə?	น้เตร่ำะ	cow
?ado?	อะเดาะ	to put up,put away
cə?	เจาะ	to string up
kə?	เก๊ะ	pen
?ə?	เอาะ	great-grandparent
mə?	เมาะ	where,which
ti:mə?	ตีเมาะ	where
sa:mə?	ซาเมาะ	how,how much,how many
hamə?	ฮะเมาะ	how much
pa~:ηmə?	ป้างเมาะ	when
mpi_a?	ม่เปี้ยห์	father

tɿəʔ	เตี๊ยะ	old
maɿəʔ	มะเลี๊ยะ	same
wɿəʔ	เวี๊ยะ	work
siəʔ	เซี๊ยะ	fish
ciːliəʔ	จีเลี๊ยะ	late morning
waɿiʔ	ไวห์	wait & see
sɛːm	แซ่ม	younger sibling
heːm	เฮ้ม	see
ceːm	เจ็อม	bird
kwːntanʌːm	กอนตะแน้ม	first child
ʔaːytanʌːm	อ้ายตะแน้ม	youngest child
wiətnaːm	เวี๋ยนาม	Vietnam
taɾaːm	ตระรำ	farm,plantation
saphandam	ชะพานคำ	Saphan Dam
kʰam	คำ	word
sam	ซำ	only
kuːlam	กูลำ	hundred
cuːm	จุ่ม	group
liəom	เลี่ยม	sickle

pu_əm	ป่วม	in the process of
ti:n	ดิน	step
ci:n	จิ้น	ripe
men	เหม็น	yes
raŋɛ:n	ระแนน	kids
kʰɛn	แค้น	if
sɛn	แซ้น	if it's like that
yɛn	เย็น	cool
bw:n	ป็น	can,able
carə:n	จะเร็น	prosperous
namŋən	นำเงื่อน	dark blue
pʰaya:ba:n	พะยาบาน	hospital
ʔahaːn	อะฮ้าน	food
pa_n	ป้น	thousand
ta_n	ตั้น	still
ka_n	กั้น	wait
kro_wa_n	โกร้วน	wealth,treasure
pan	ป้น	be
pan	ป้น	thing

tan	ตัน	hold to
wiəŋcan	เวียงจันทน์	Vientiane
kʰan	คัน	clfr-vehicles
ʔan	อัน	it-clfr
kuman	กุ่มัน	daughter-in-law
pu:n	ปูน	four
kʰəp kʰun	ขอบคุณ	thank you
lɔ:n	ไล่น	examine
sakon	ชะกน	Sakorn Nakhorn
co:n	ไจ้น	to go up
ʔo:n	ไอัน	give,to cause to
co:n	จั้น	until
bə:n	บอน	which,place
ko:n	กอน	children
so:n	ซอน	teach
yə:n	ยอน	John
ŋi:an	เจียาน	work
ro:ŋŋi:an	โรงเจียาน	factory
ri:ən	เรียน	study

sien	เซี่ยน	to tend to (general)
pu an	ป่วน	Thai dance
laku an	ละกว่าน	Nakhorn Phanom
ngu an	ง่วน	Nguan (name)
phithisu:kuan	พิธีชูกวน	marriage ceremony
ropkuən	รบกวน	disturb
suən	ชวน	field
mbeŋ	ม่เบ็ญ	not quite altogether
biʔtbeŋ	บีเบ็ญ	a little
teŋ	แต้ญ	spank
beŋ	แบ็ญ	to be well
patu :ŋ	ปะตี้ญ	tend to (cows, buffalos)
ta :ŋ	ตาญ	weave
katu :ŋ	กะตุ๋ญ	rooting
ntu :ŋ	นตุ๋ญ	later on
du :ŋ	ดูญ	long
tali :ŋ	ตะลึ่ง	rice paddy field
ciŋ	จิ้ง	trap
preŋ	เปร่ง	song

pɛ̌ :ŋ	แพง	expensive
rɛ̌ :ŋ	แรง	strong
ʔasɛ :ŋ	อะแซง	down
yɛ :ŋ	แยง	gold
ʔadw :ŋ	อะดึ่ง	take along
sɯ :ŋ	ซึ้ง	five
tamw :ŋ	ตะมึง	listen
nɯ :ŋ	นึ่ง	also
yɔ̌ :ŋ	เย็ง	far
pʌ :ŋ	แป๋ง	over, above
ʔatʌ :ŋ	อะแตดิ่ง	tell
cʌ :ŋ	แจจิง	buy
ntʌŋ	น้แตด็อง	weight
kʰʌŋ	แค้ด็อง	belonging to
kʰʌŋ	แค้ด็อง	fishnet
tʰrʌŋ	แทร็อง	industrious
sata :ŋ	ชะตาง	money
ya :ŋ	ยาง	rubberband
mahã :ŋ	มะฮ้าง	hungry

raŋ	รั่ง	rich
kamləŋ	กำลัง	in the process of
taŋ	ตั้ง	above
tʰaŋ	ทั้ง	at the same time
daŋ	ดั่ง	know
caŋ	จั่ง	so
ʔaŋ	อั่ง	roast, toast
laŋ	ลั่ง	clfr-houses
roːŋ	โรงแ	official place
doŋ	ดง	house
ʔaniːdoŋ	อะเนี้ยดง	family
noŋ	ญง	busy
tokloŋ	ตกลง	agree
soːŋ	โซึ่ง	pants
kloːŋ	โกล้ง	in, at
taŋkloːŋ	ตั้งโกล้ง	inside
sipsɔːŋ	สิบสอง	twelve
maləŋ	มะลื๋อง	sky
toŋ	ต็อง	have to

maṭṭiṅcīṅcāṇ	มะลั้งจิงจ้อง	rainbow
raḥaṅ	ระก้อง	man
cīṅ	เจ็ยาง	professional
yīṅ	เย็ยาง	angels, spirits
tīṅ	เต็ยาง	expose, to spread out
lwaṅ	เล็ยาง	yellow
puṅ	ป่วาง	accuse, charge
ṇuṅ	ญ่วาง	praise, extol
ruṅ	ร่วาง	sing, shout
ṭaluṅ	อะล่วาง	tree
palaiṭaluṅ	ปะไลอะล่วาง	fruit
tanamṭaluṅ	ตะแนมอะล่วาง	tree
haḥṇuṅ	ฮาญ่วาง	past, previous
paḥṭṇuṅ	แปอะญ่วาง	to go before, lead
kruṅ	กร่วาง	region
doṅkruṅ	ดงกร่วาง	countrymen
yeṛ	เยื่อร	shiver, chills
baḥr	บาร	two
waṛ	วัวร์	dislike

kamo:r	กะโมร	young woman
wi:l	วิล	village
ʔani:awi:l	อะเนี้ยววิล	village
lamu:l	ละมีล	clouds
kuya:l	กุยาล	wind
tapal	ตะปัล	mortar(bowl)
tapu:l	ตะปูล	seven
taku:al	ตะกัวล	eight
cih	จิช	to have seedlings
takeh	ตะเกีย	nine
ʔace:h	อะแฉ็ช	Uncle
ramu:h	ระมีฮ	name
tru:h	ตริฮ	plant rice
cipwh	จิปึฮ	fall apart
ŋu:h	เงือฮ	come
ʔabləu:h	อะเปลือฮ	ask
ma:rəh	มาเรื่อฮ	often
da:h	แต่ื่อฮ	a moment ago
ŋka:h	งักฮ	side, party, group

ʔa w a _u h	อะวัฮ	rice
t a h	ตัฮ	release, let- loose, abandon
m a h	มัฮ	to be equal to
l a h	ลัฮ	really, oh?
l a h	ลัฮ	and
t a l a h	ตะลัฮ	bunch
t a y a h	ตะยัฮ	walk
ʔ a c u _u h	อะจุฮ	put, place
r a n u _u h	ระนุฮ	hard
t u h	ตุฮ	there
p a ʔ u h	ปะอุฮ	very hot
n t o _u h	น่ต้อฮ	side
ʔ a : y o h	อายฮ	clothing
s a ʔ o _u h	ชะอ้อฮ	visit
c i k l o _u h	จิกล้อฮ	to pound rice
r o _u h	ร้อฮ	dry
k o h	ก้อฮ	cut, pull
n e : w	เน่ว	kind, sort
t ^h e : w	แหว	line, section

na_w	เนา	you, he(formal)
kutaw	กูเตา	hot
?at ^h aw	อะเทา	he(older)
rahaw	ระเฮา	medicine
ntro_w	น้ไ้ร่ว	what
ciaw	เจี้ยว	to work on/prepare the fields
liaw	เลี้ยว	Lao
siaw	เซี้ยว	twenty
lew?	แลี้วห์	emph
tu:y	ตี้ย	also
lu:y	ลี้ย	more than
k ^h lo:ŋtə:y	คลองเตย	Khlong Toey
kə:y	เกย	used to, ever
lə:y	เลย	at all
hə:y	เฮย	Hey friend!
həy	เฮ้อย	polite part.(fam)
?a:y	แอย	older sister
pa:y	ปาย	that
?a:y	อาย	air, weather

sa:ma:y	ซามา ย	comfortable
ʔã:y	อ้าย	older brother
ca:knɔ:y	จักนอย	just a minute
cawni ay	เจาเนี้ยย	boss
li ay	เลี้ยย	pattern
cu ay	จ่วย	help
laku əy	ละก่วย	person
mu əy	ม่วย	one
ntru əy	นัตร่วย	chickens
la yh	เลื่อยฮ	transgress
puyh	ปุยฮ	sweep
mpi ayh	ม่เปี้ยยฮ	not
nkwy?	นกียห์	little
pali ay?	ปะเลี้ยยห์	much, many
nwey?	เนื่อยห์	some
nwey?	เนื่อยห์	also
cu ay?	จ่วยห์	to look for

Bibliography

- CHOLLADA Jungprasert. 1986. Clauses in So (Bru) of Dong Luang, Mukdahan Province. Mahidol University: M.A. thesis.
- DARUNEE Kulachol. 1986. The phonology of So at Amphoe Dongluang, Mukdahan Province. Mahidol University: M.A. thesis.
- EKAWIT Chinowat. 1983. A comparative study of the morphological processes of the Kui, Bruu, and So. Chulalongkorn University.
- GAINEY, Jerry. 1985. A comparative study of Kui, Bruu, and So phonology from a genetic point of view. Chulalongkorn University: M.A. thesis.
- GREEN, Julie. 1995. Bru language lessons. Unpublished manuscript. TU (Thammasat University) - SIL LDRP.
- GUTWEIN, Eugene. 1980. So rhyming dictionary. Unpublished manuscript.
- MALAI Lerthirunwong. 1980. A syntactic description of So: an Austroasiatic language in Thailand. Mahidol University: M.A. thesis.
- MIGLIAZZA, Brian. 1991. So and Bru in Northeast Thailand. Thammasat University and Summer Institute of Linguistics.
- MILLER, John and Carolyn Miller. 1994. Comparative database for a tri-lingual conversational phrase book for six Katuic language communities of northeast Thailand. Summer Institute of Linguistics.
- MILLER, John and Carolyn Miller. 1994. Grammar questionnaires from six Katuic language groups of Northeast Thailand. Summer Institute of Linguistics.
- MILLER, John and Carolyn Miller. 1985. Learn to speak Kadazan. Sabah, Malaysia: Kadazan Cultural Association.
- MILLER, John and Carolyn Miller. 1994. Preliminary grammar questionnaire of the So language as spoken in Dong Luang, Mukdahan Province. Summer Institute of Linguistics.
- MILLER, John and Carolyn Miller. 1994. Preliminary grammar questionnaire of the So language as spoken in Kusuman, Sakon Nakhon Province. Summer Institute of Linguistics.
- MILLER, John and Carolyn Miller. 1994. Texts from six Katuic communities of Northeast Thailand. Summer Institute of Linguistics.
- SEIDENFADEN, Erik. n.d. Regarding the customs, manners, economies and languages of the Kha (So) and Phuthai living in Ampho Kutchinarai, Changvat Kalasindhu, Monthon Roiet.
- SMITH, Kenneth. 1981. A lexico-statistical study of 45 Mon-Khmer languages. *Linguistics across continents: studies in honor of Richard S. Pittman*, ed. by Andrew Gonzalez, FSC and David Thomas. Manila, Philippines: Summer Institute of Linguistics and Linguistic Society of the Philippines. pp. 180-205.
- SUPHA Pakluthai and Pai Someuangse. 1994. Tri-lingual thesaurus, English-Thai-So/Bru Dong Luang. Summer Institute of Linguistics.
- SUPHA Pakluthai and Pai Someuangse. 1994. Tri-lingual thesaurus, So/Bru Dong Luang-Thai-English.
- SUWILAI Premsrirat. 1988. KHMU Life Style in 50 Conversational Lessons. The Institute of Language and Culture for Rural Development. Mahidol University.
- THIP Matpakdi and Leuan Romchanin. 1994. Tri-lingual thesaurus, English-Thai-So Pho Thi Phai San. Summer Institute of Linguistics.
- THIP Matpakdi and Leuan Romchanin. 1994. Tri-lingual thesaurus, So Pho Thi Phai San-Thai-English. Summer Institute of Linguistics.